

Załącznik nr 1 do Uchwały Nr 67/2019
Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej
z dnia 28 lutego 2019 r.

Profil ogólnoakademicki

Raport zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej

Nazwa kierunku studiów: ekonomia

Nazwa i siedziba uczelni prowadzącej kierunek: Kujawsko-Pomorska Szkoła
Wyższa w Bydgoszczy

Data przeprowadzenia wizytacji: 24-25 października 2020 r.

Warszawa, 2020

Spis treści

1. Informacja o wizytacji i jej przebiegu	4
1.1. Skład zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej	4
1.2. Informacja o przebiegu oceny	4
2. Podstawowe informacje o ocenianym kierunku i programie studiów	5
3. Opis spełnienia szczegółowych kryteriów oceny programowej i standardów jakości kształcenia	6
Kryterium 1. Konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się	6
Kryterium 2. Realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się	11
Kryterium 3. Przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie	20
Kryterium 4. Kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwój i doskonalenie kadry	27
Kryterium 6. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów oraz jej wpływ na rozwój kierunku	33
Kryterium 7. Warunki i sposoby podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku	37
Kryterium 8. Wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy oraz rozwój i doskonalenie form wsparcia	39
Kryterium 9. Publiczny dostęp do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach	44
Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 9 (kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione)	46
Uzasadnienie	46
Kryterium 10. Polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów	46
4. Ocena dostosowania się uczelni do zaleceń o charakterze naprawczym sformułowanych w uzasadnieniu uchwały Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (w porządku wg poszczególnych zaleceń)	50
5. Załączniki:	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.

Załącznik nr 1. Podstawa prawna oceny jakości kształcenia_____ **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**

Załącznik nr 2. Szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego _____ **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**

Załącznik nr 3. Ocena wybranych prac etapowych i dyplomowych **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**

Część I - ocena losowo wybranych prac etapowych _____ **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**

Część II - ocena losowo wybranych prac dyplomowych _____ **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**

Załącznik nr 4. Wykaz zajęć/grup zajęć, których obsada zajęć jest nieprawidłowa**Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**

Załącznik nr 5. Informacja o hospitowanych zajęciach/grupach zajęć i ich ocena**Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**

1. Informacja o wizytacji i jej przebiegu

1.1. Skład zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej

Przewodniczący: dr hab. Bogusław Plawgo, prof. UwB, ekspert PKA

członkowie:

1. dr hab. Barbara Pogonowska, prof. UEP – ekspert PKA,
2. dr Agnieszka Jakubowska – członek PKA,
3. Robert Krzyszczyk – ekspert przedstawiciel pracodawców,
4. Marcin Pioch – ekspert ds. studenckich,
5. Adrian Duleba – sekretarz zespołu oceniającego.

1.2. Informacja o przebiegu oceny

Ocena jakości kształcenia na kierunku ekonomia prowadzonym w Kujawsko-Pomorskiej Szkole Wyższej w Bydgoszczy została przeprowadzona z inicjatywy Polskiej Komisji Akredytacyjnej w ramach harmonogramu prac określonych przez Komisję na rok akademicki 2019/2020. Polska Komisja Akredytacyjna po raz trzeci oceniała jakość kształcenia na ww. kierunku. Poprzednia wizytacja kierunku została przeprowadzona w 2014 roku i zakończyła się wydaniem oceny pozytywnej.

Wizytacja została przygotowana i przeprowadzona zgodnie z obowiązującą procedurą oceny programowej przeprowadzanej zdalnie. Zespół oceniający PKA (ZO PKA) zapoznał się z raportem samooceny przekazanym przez Uczelnię. Przed wizytacją Uczelnia została poproszona o uzupełnienie materiałów i udostępnienie ich na czas wizytacji. Ustalony harmonogram został w pełni zrealizowany. Pierwszego dnia odbyły się spotkania z Władzami Uczelni, autorami raportu samooceny, studentami ocenianego kierunku, nauczycielami akademickimi, Samorządem Studentów i spotkanie z przedstawicielami otoczenia społeczno-gospodarczego. Drugiego dnia wizytacji odbyły się spotkania z osobami odpowiedzialnymi za proces zapewnienia jakości kształcenia i koordynatorem praktyk zawodowych. Dokonano przeglądu wybranych prac dyplomowych i etapowych, przeprowadzono hospitację zajęć oraz dokonano przeglądu infrastruktury wykorzystywanej w procesie kształcenia. Przed zakończeniem wizytacji dokonano oceny stopnia spełnienia kryteriów, sformułowano uwagi o których przewodniczący zespołu oceniającego PKA oraz współpracujący z nim eksperci poinformowali władze Uczelni na spotkaniu podsumowującym.

Podstawa prawna oceny została określona w Załączniku nr 1, a szczegółowy harmonogram wizytacji, uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego, w Załączniku nr 2.

2. Podstawowe informacje o ocenianym kierunku i programie studiów

Nazwa kierunku studiów	ekonomia	
Poziom studiów (studia I stopnia/studia II stopnia/jednolite studia magisterskie)	studia I i II stopnia	
Profil studiów	ogólnoakademicki	
Forma studiów (stacjonarne/niestacjonarne)	stacjonarne i niestacjonarne	
Nazwa dyscypliny, do której został przyporządkowany kierunek ^{1,2}	studia I stopnia: Ekonomia i finanse - 86%, Nauki o zarządzaniu i jakości - 14%, studia II stopnia: Ekonomia i finanse – 85% Nauki o zarządzaniu i jakości – 15%	
Liczba semestrów i liczba punktów ECTS konieczna do ukończenia studiów na danym poziomie określona w programie studiów	studia I stopnia - 6 semestrów / 180 ECTS studia II stopnia - 4 semestry / 120 ECTS	
Wymiar praktyk zawodowych /liczba punktów ECTS przyporządkowanych praktykom zawodowym (jeżeli program kształcenia na tych studiach przewiduje praktyki)	studia I stopnia - 160 godzin / 5 ECTS studia II stopnia - brak praktyk	
Specjalności / specjalizacje realizowane w ramach kierunku studiów	studia I stopnia – rachunkowość przedsiębiorstw i finanse (studia niestacjonarne) studia II stopnia – zarządzanie kadrami i doradztwo zawodowe (studia niestacjonarne)	
Tytuł zawodowy nadawany absolwentom	licencjat / magister	
	Studia stacjonarne	Studia niestacjonarne
Liczba studentów kierunku	0	studia I stopnia – 10 osób studia II stopnia – 14 osób

¹ W przypadku przyporządkowania kierunku studiów do więcej niż 1 dyscypliny - nazwa dyscypliny wiodącej, w ramach której uzyskiwana jest ponad połowa efektów uczenia się oraz nazwy pozostałych dyscyplin wraz z określeniem procentowego udziału liczby punktów ECTS dla dyscypliny wiodącej oraz pozostałych dyscyplin w ogólnej liczbie punktów ECTS wymaganej do ukończenia studiów na kierunku

² Nazwy dyscyplin należy podać zgodnie z rozporządzeniem MNiSW z dnia 20 września 2018 r. w sprawie dziedzin nauki i dyscyplin naukowych oraz dyscyplin artystycznych (Dz.U. 2018 poz. 1818).

Liczba godzin zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów	studia I stopnia - 2075 godzin	studia I stopnia - 1336 godzin
	studia II stopnia - 1249 godzin	studia II stopnia - 637 godzin
Liczba punktów ECTS objętych programem studiów uzyskiwana w ramach zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów	studia I stopnia - 104 ECTS	studia I stopnia - 67 ECTS
	studia II stopnia - 63 ECTS	studia II stopnia - 32 ECTS
Łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana zajęciom związanym z prowadzoną w uczelni działalnością naukową w dyscyplinie lub dyscyplinach, do których przyporządkowany jest kierunek studiów	studia I stopnia - 119 ECTS	studia I stopnia - 119 ECTS
	IIst. - 81 ECTS	IIst. - 81 ECTS
Liczba punktów ECTS objętych programem studiów uzyskiwana w ramach zajęć do wyboru	studia I stopnia - 70 ECTS	studia I stopnia - 70 ECTS
	studia II stopnia - 40 ECTS	studia II stopnia - 40 ECTS

3. Opis spełnienia szczegółowych kryteriów oceny programowej i standardów jakości kształcenia

Kryterium 1. Konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 1

Koncepcja i cele kształcenia są zgodne z misją i strategią Uczelni oraz polityką jakości. Sylwetka absolwenta studiów pierwszego stopnia zakłada, iż na kierunku *ekonomia* kształci się dla potrzeb gospodarki województwa kujawsko-pomorskiego oraz województw sąsiednich. W sylwetce absolwenta studiów drugiego stopnia podkreśla się, iż absolwent jest przygotowany do opracowywania projektów i świadczenia usług doradczych oraz do podejmowania racjonalnych decyzji związanych z wykonywaniem tych zadań. W koncepcji kształcenia Uczelnia eksponuje oparcie procesu kształcenia na intensywnych badaniach naukowych co uzasadnia przyjęty ogólnoakademicki profil kierunku. Taka koncepcja kształcenia nie jest w pełni eksponowana w sylwetce absolwenta, w której, jak wskazano wyżej, podkreśla się raczej praktyczne przygotowanie absolwentów na potrzeby regionalnego rynku pracy. Misja Uczelni została sformułowana w sposób uniwersalny (wyraża się w słowach *Sapientiae Servientes* "W służbie mądrości") co tworzy możliwości uwzględniana bardzo różnych kierunków kształcenia. Faktycznie Uczelnia dąży do oferowania bardzo bogatej i zróżnicowanej oferty kształcenia. Można zatem potwierdzić, iż koncepcja i cele kształcenia na kierunku ekonomia są zgodne z misją Uczelni. W trakcie spotkania z władzami podkreślono, iż kierunek ekonomia traktowany jest jako ważny i komplementarny do innych kierunków kształcenia w ofercie edukacyjnej. Uczelnia posiadając ambicje służenia regionowi uważa ponadto, że kierunek ekonomia jest szczególnie potrzebny z perspektywy strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego. Decyzje związane z utrzymywaniem kształcenia na ocenianym kierunku przy stosunkowo skromnych wynikach rekrutacji świadczą dobitnie o determinacji władz Uczelni w zakresie utrzymania kierunku ekonomia jako

istotnego elementu realizowanej strategii. Z dyskutowanej powyżej misji Uczelni wyprowadzane są cele strategiczne. W zakresie kształcenia celem strategicznym jest: „poszerzenie i uatrakcyjnienie oferty kształcenia (dostosowanie programów studiów do zmieniającego się rynku pracy, zapewnienie studentom możliwości uzyskiwania nowych, dodatkowych kwalifikacji), podniesienie jakości kształcenia (permanentne doskonalenie wewnętrznego systemu jakości kształcenia, doskonalenie kompetencji kadry dydaktycznej), umiędzynarodowienie procesu kształcenia, rozwój aktywności studenckiej”. Kierunek ekonomia właściwie wpisuje się w ten cel strategiczny Uczelni szczególnie w aspekcie kształcenia na potrzeby rynku pracy. Innym celem strategicznym jest współpraca z otoczeniem społecznym i gospodarczym: „tworzenie trwałych więzi z lokalnymi instytucjami państwowymi, samorządowymi, organizacjami społecznymi i gospodarczymi; podejmowanie współpracy z przedsiębiorstwami, instytucjami, administracją publiczną i samorządową oraz organizacjami pracodawców w zakresie przygotowania praktyk studenckich oraz stażów zawodowych, a także oferty programowej studiów i kształcenia podyplomowego do potrzeb rynku pracy; aktywny udział w lokalnym życiu publicznym, tworzenie forum do wymiany myśli i społecznego dialogu, inicjowanie ważnych dla otoczenia przedsięwzięć m.in. naukowych, kulturalnych” co dobrze odpowiada koncepcji kształcenia na ocenianym kierunku. Z perspektywy przytoczonych celów strategicznych można stwierdzić, iż kierunek ekonomia jest zgodny ze strategią Uczelni.

Koncepcja i cele kształcenia dobrze mieszczą się w dyscyplinie ekonomia i finanse (dyscyplina wiodąca) oraz dyscyplinie nauki o zarządzaniu i jakości. Brak jest jednak spójności części specjalności kształcenia z wiodącą dyscypliną, do której porządkowano kierunek. Niektóre proponowane specjalności jak na przykład zarządzanie kadrami i doradztwo zawodowe wyraźnie nawiązują do dyscypliny nauki o zarządzaniu i jakości, do której Uczelnia przyporządkowała niewielką część punktów ECTS – 14-15% w zależności od stopnia studiów. Tworzenie specjalności studiów w dyscyplinie pomocniczej nie jest zasadne.

Uczelnia w Raporcie Samooceny szeroko opisuje prowadzone badania naukowe. Można zidentyfikować kierunki badań bezpośrednio związane z ocenianym kierunkiem, takie jak:

- Międzynarodowe znaczenie europejskiej polityki ekonomicznej,
- Finanse publiczne. Zagadnienia ustrojowe i prawne,
- Rola małych gospodarstw rolnych w kreowaniu zrównoważonego rozwoju i produkcji bezpiecznej żywności,
- Potencjał produkcyjny indywidualnych gospodarstw rolnych a ich efektywność,
- Wartość firmy w kształtowaniu wyniku finansowego grupy kapitałowej,
- Analiza porównawcza jakości życia w polskich województwach – mierniki, przyczyny, przejawy, rozmiar i konsekwencje zróżnicowania oraz kierunki zmian w tym zakresie,
- Badanie dostosowań popytowo-podażowych na podstawowych rynkach produktów w Polsce oraz w Unii Europejskiej,
- Procesy dostosowawcze gospodarstw rolnych do uwarunkowań rynkowych przed i po integracji z UE,
- Organizacja rynku owoców i warzyw,
- Rozwój regionalny i lokalny,
- Procesy globalizacji (w sferze ekonomicznej, politycznej, społecznej i kulturowej),

- Badania losów absolwentów – analizy statystyczne,
- Wirtualna rachunkowość,
- System ochrony własności przemysłowej.

Powstałe w ramach prowadzonych badań artykuły publikowane są w uznanych czasopismach naukowych takich jak: „Zagadnienia Ekonomiki Rolnej”, „Wieś i Rolnictwo”, „Journal of Agribusiness and Rural”, „Management”, „International Journal of Education and Information Technology”, „International Journal on Advances in Intelligent Systems”, „Contemporary Economy”, „Electronic Scientific Journal”, „Economic studies”, „Kwartalnik Urzędu Patentowego”, „International Journal of Engineering and Advanced Technology”. Publikacje są też publikowane w ramach w czasopism i monografii wydawanych przez Wydawnictwo KPSW. Należy podkreślić, iż Kujawsko-Pomorska Szkoła Wyższa w Bydgoszczy posiada własne wydawnictwo, które otrzymało pozytywną rekomendację Komisji Ewaluacji Nauki i jest ujęte w wykazie wydawnictw publikujących recenzowane monografie naukowe. Dorobek wydawnictwa obejmuje kilkadziesiąt publikacji, w tym czasopismo: „Roczniki Ekonomiczne KPSW w Bydgoszczy”. Na łamach „Roczników Ekonomicznych KPSW” zamieszczane są oryginalne prace naukowe w ramach: Rozpraw i studiów (artykuły naukowe, sesje), Materiałów z badań oraz Miscellanea (recenzje, noty bibliograficzne, dyskusje, varia, streszczenia rozpraw doktorskich i habilitacyjnych, debiuty ekonomiczne, sprawozdania z konferencji, kroniki) o treściach ekonomicznych i socjoekonomicznych z następujących grup tematycznych: makroekonomia, polityka gospodarcza i regionalna, mikroekonomia, zarządzanie, zastosowanie metod ilościowych w ekonomii (ekonomia matematyczna, statystyczna, ekonometria), historia myśli ekonomicznej, historia gospodarcza. W 2018 roku Uczelnia dostała dofinansowanie w ramach DUN – działalności upowszechniającej naukę – na realizację zadań związanych z podniesieniem jakości wydawanych przez KPSW czasopism naukowych.

Osiągnięcia badawcze są jednym z podstawowych kryteriów oceny pracowników badawczo-dydaktycznych i są uwzględniane w polityce awansowej. Efekty badań prowadzonych w KPSW w Bydgoszczy są zaliczane (afiliowane) do dorobku uczelni. Pracownicy badawczo-dydaktyczni mogą ubiegać się o dofinansowanie wyjazdów na konferencję lub seminarium naukowe ze środków Uczelni, co sprzyja intensyfikacji kontaktów naukowych. Ponadto występują o granty na publikacje, dofinansowanie ich osobistego rozwoju np. na przewody habilitacyjne, doktorskie. W Uczelni formalnie przyjęto dokument „Polityka Naukowo - Badawcza KPSW w Bydgoszczy”. Ponadto zarządzeniami Rektora wprowadzono Regulamin systemu grantów uczelnianych Kujawsko-Pomorskiej Szkoły Wyższej. Regulamin uwzględnia granty indywidualne i granty zespołowe. Zarządzenie Rektora reguluje także zasady finansowania wyjazdów pracowników na konferencje naukowe.

Uczelnia sama jest organizatorem licznych konferencji także związanych z ocenianym kierunkiem. Na szczególną uwagę zasługuje organizowany od 2010 roku cyklicznie odbywający się Kongres „Jeden świat – wiele kultur”, w ramach którego organizowana jest Międzynarodowa Konferencja Interdyscyplinarna. Konferencji towarzyszy panel ekonomiczny. Od 2017 roku, w ramach Kongresu organizowana jest przez Wydział Konferencja Krajowa „Współczesne wyzwania ekonomii”. W ramach organizowanych konferencji krajowych dotychczas odbyły się takie jak: „Współczesne wyzwania ekonomii. Przemiany gospodarcze Polski i świata w ostatnim stuleciu”, „Współczesne wyzwania ekonomii”, „Predykcje wokół nauk ekonomicznych z perspektywy historycznej”, „Zagadnienia prawa, administracji i ekonomii wobec wyzwań III Tysiąclecia”, „Prawne, administracyjne i ekonomiczne aspekty wielokulturowości”, „Ekonomiczne i społeczne dylematy gospodarki rynkowej”, „Człowiek

i ekonomia”. Na tych konferencjach nauczyciele akademicki kierunku „ekonomia”, prezentują wyniki swoich badań naukowych, a ich artykuły są publikowane.

Wartym podkreślenia efektem badań naukowych są prace awansowe. W latach 2014-2019 8 pracowników naukowo-dydaktycznych uzyskało stopień doktora habilitowanego, a 11 stopień doktora.

Działalność naukowa i badawczo-rozwojowa po raz pierwszy w 2017 roku poddana została kompleksowej ocenie. Decyzją Komitetu Ewaluacji Jednostek Naukowych Instytut Prawa jako jedyna jednostka naukowa w sektorze uczelni niepublicznych w województwie kujawsko-pomorskim uzyskał kategorię B. Dwie pozostałe jednostki naukowe w tym Instytut Nauk Ekonomicznych, które poddały się parametryzacji otrzymały kategorię naukową C. W 2021 roku Uczelnia planuje przystąpienie do parametryzacji w trzech dyscyplinach, w tym w zakresie ekonomii i finansów.

Można potwierdzić, iż koncepcja i cele kształcenia są związane z prowadzoną w Uczelni działalnością naukową w dyscyplinach, do których kierunek jest przyporządkowany. Ponadto należy zauważyć, iż uczelnia dysponuje znaczną grupą samodzielnych pracowników naukowych (doktorów habilitowanych i profesorów) związanych z ocenianym kierunkiem, a kierunek posiada już pozytywną ocenę Polskiej Komisji Akredytacyjnej co łącznie pozwala obecnie kontynuować kształcenia na profilu ogólnoakademickim.

Jak wskazano wyżej w sylwetce absolwenta zarówno studiów I jak i II stopnia podkreśla się kształcenie dla potrzeb gospodarki województwa kujawsko-pomorskiego oraz województw sąsiednich. W strategii rozwoju Wydziału zaplanowano poszerzenie oferty dydaktycznej prowadzonych kierunków studiów, w tym ekonomii na poziomie studiów pierwszego i drugiego stopnia, poprzez otwieranie tak zwanych nowych zakresów (specjalności), które mają być odpowiedzią na zapotrzebowanie rynku pracy. Faktycznie w raporcie samooceny wskazano na bardzo zróżnicowane propozycje zakresów studiów. Od cyklu kształcenia 2019/2020 zaproponowano studentom do wyboru grupy przedmiotów w zakresie np.: *ekonomii przedsiębiorstw, ekonomii menadżerskiej, rachunkowości przedsiębiorstw i finansów oraz zarządzanie kadrami*. Koncepcja i cele kształcenia są zorientowane na potrzeby otoczenia społeczno-gospodarczego, w tym w szczególności zawodowego rynku pracy.

Można potwierdzić udział interesariuszy w kształtowaniu koncepcji i celów kształcenia na kierunku ekonomia. Udział interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych w kształtowaniu koncepcji i celów kształcenia realizowane jest poprzez działania wyodrębnionych organów. Do roku 2019/2020 były to następujące ciała kolegialne: Wydziałowy Zespół ds. Zapewniania i Doskonalenia Jakości Kształcenia, Rada Wydziału Prawa, Administracji i Ekonomii i Wydziałowa Rada Doradcza Pracodawców, Przedsiębiorców i Samorządowców. W skład dwóch pierwszych ciał kolegialnych wchodził przede wszystkim nauczyciele akademicki, ale także studenci kierunku ekonomia. Funkcjonowanie tych ciał zapewniło wpływ interesariuszy wewnętrznych na proces kształcenia w tym współuczestnictwo w uchwalaniu programów kształcenia. Natomiast Rada Doradcza Pracodawców, Przedsiębiorców i Samorządowców Wydziału zapewnia udział interesariuszy zewnętrznych. W skład Rady wchodzi przedstawiciele struktur administracyjno-prawnych i społeczno-gospodarczych. Wśród działań Rady należy podkreślić, iż wyraziła ona pozytywną opinię na temat programu studiów na kierunku ekonomia. W dyskusji wskazywano przy tym na potrzebę zwiększenia nacisku na kształtowanie kompetencji społecznych. Począwszy od roku akademickiego 2019/2020 program studiów kształtują: Rada Programowa Kierunku, Uczelniany Zespół ds. Zapewniania i Doskonalenia Jakości Kształcenia, Senat oraz Rada Doradcza Pracodawców Przedsiębiorców i Samorządowców.

Oceniany kierunek na poziomie studiów I stopnia przyporządkowany został do dziedziny nauk społecznych, w dyscyplinie wiodącej *ekonomia i finanse*, której, w zależności od poziomu kształcenia, przypisano 86% (studia I stopnia) oraz 85% (studia II stopnia) udziału w osiągniętych efektach uczenia się. Dodatkowo jako dyscyplinę uzupełniającą wskazano nauki o zarządzaniu i jakości. Określone w raporcie samooceny efekty uczenia się są zgodne z koncepcją i celami kształcenia oraz profilem ogólnoakademickim. Zostały one przyjęte Uchwałą Nr 20/2020 (studia I stopnia) oraz 21/2020 (studia II stopnia) Senatu KPSW w Bydgoszczy w sprawie uchwalenia programu studiów kierunku ekonomia na cykl kształcenia rozpoczynający się od roku akademickiego 2020/2021. Założone kierunkowe efekty uczenia się są specyficzne i zgodne z aktualnym stanem wiedzy w dyscyplinach, do których kierunek jest przyporządkowany, jak również z zakresem działalności naukowej Uczelni w tych dyscyplinach. Uwzględniają one rozwijanie kompetencji badawczych oraz nabycie kompetencji społecznych niezbędnych w działalności naukowej. Część z założonych efektów uczenia się na studiach I stopnia (efekty w zakresie wiedzy) nie spełnia jednak w pełni wymagań zawartych w rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 14 listopada 2018 roku w sprawie charakterystyk drugiego stopnia efektów uczenia się dla kwalifikacji na poziomach 6-8 Polskiej Ramy Kwalifikacji (Dz.U. 2016 poz. 64) w odniesieniu do poziomu kompletności perspektywy poznawczej i zależności, ponieważ w ich opisie nie uwzględniono zapisów charakterystyki uniwersalnej PRK dla 6. poziomu kształcenia, tj. *zna i rozumie w zaawansowanym stopniu – fakty, teorie, metody...* (P6U_W). W obowiązującym na I stopniu zestawie kierunkowych efektów uczenia się wykorzystywane są następujące deskryptory: *Ma podstawową wiedzę...* (EK1_W01, EK1_W04, EK1_W04, EK1_W015). Przyjęte efekty uczenia się zakładają rozwijanie umiejętności komunikowania się w języku obcym, jednak w opisie efektu uczenia na studiach II stopnia w zakresie umiejętności posługiwania się językiem obcym „EK2A_U08 - *Potrafi posługiwać się co najmniej jednym językiem obcym na poziomie B2+ Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego*” nie uwzględniono wskazanej w Polskiej Ramie Kwalifikacji dla poziomu 7 umiejętności posługiwania się dodatkowo specjalistyczną terminologią (P75_UK). Sposób zdefiniowania wskazanych efektów uczenia się wymaga doprecyzowania z punktu widzenia opisu oczekiwanego od absolwenta zakresu wiedzy (I stopień), jak również umiejętności w obszarze komunikowania się w specjalistycznym języku obcym (II stopień).

Opracowane kierunkowe efekty uczenia się stanowią podstawę do formułowania szczegółowych efektów w odniesieniu do poszczególnych przedmiotów przewidzianych w programie studiów. Na poziomie sylabusów opracowanych do obowiązującego programu każdemu przedmiotowi przewidzianemu w harmonogramie studiów przypisano określoną liczbę efektów kierunkowych z zakresu wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych. Efekty te zostały sformułowane w sposób zrozumiały i pozwalający na stworzenie systemu ich weryfikacji.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 1³(kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione)

Kryterium spełnione częściowo.

Uzasadnienie

³W przypadku gdy propozycje oceny dla poszczególnych poziomów studiów różnią się, należy wpisać propozycję oceny dla każdego poziomu odrębnie.

Koncepcja i cele kształcenia są spójne ze strategią Uczelni. Kierunek właściwie przyporządkowano do dyscyplin naukowych. Kierunek jest traktowany przez władze jako szczególnie ważny z perspektywy kompleksowości oferty edukacyjnej i dobrze uzupełniający inne kierunki kształcenia oraz odpowiadający potrzebom regionu. Uczelnia prowadzi badania naukowe w dyscyplinach, do których kierunek został przypisany. Cele kształcenia są związane z potrzebami otoczenia szczególnie regionalnego rynku pracy, ale także strategii rozwoju województwa. Na koncepcję i cele kształcenia posiadali wpływ zarówno interesariusze wewnętrzni jak i zewnętrzni.

Założone kierunkowe efekty uczenia się odpowiadają przyjętej koncepcji oraz celom kształcenia. Sformułowane zostały zgodnie z aktualnym stanem wiedzy w zakresie dyscypliny wiodącej ekonomia i finanse oraz wskazanej dyscypliny dodatkowej nauki o zarządzaniu i jakości. Uwzględniają one również zakres działalności naukowej uczelni w tych dyscyplinach, a sposób ich zdefiniowania umożliwia stworzenie systemu ich weryfikacji. Sposób sformułowania niektórych efektów uczenia się na studiach I stopnia nie w pełni odpowiada wymogom Polskiej Ramy Kwalifikacji w odniesieniu do poziomu kompletności perspektywy poznawczej i zależności, ponieważ w ich opisie nie uwzględniono zapisów charakterystyki uniwersalnej PRK dla 6. poziomu kształcenia, tj. *zna i rozumie w zaawansowanym stopniu – fakty, teorie, metody...* (P6U_W). Założone kierunkowe efekty uczenia się stanowią podstawę do formułowania szczegółowych efektów w odniesieniu do poszczególnych przedmiotów przewidzianych w programie studiów

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Brak.

Zalecenia

1. Zaleca się przeddefiniowanie założonych dla studiów I stopnia efektów uczenia się z zakresu wiedzy w kontekście poziomu kompletności perspektywy poznawczej uwzględniając zapisy charakterystyki uniwersalnej Polskiej Ramy Kwalifikacji dla 6. poziomu kształcenia, tj. *zna i rozumie w zaawansowanym stopniu – fakty, teorie, metody...* (P6U_W).
2. Zaleca się przeddefiniowanie założonych dla studiów II stopnia efektów uczenia się z zakresu umiejętności posługiwania się językiem obcym uwzględniając umiejętność posługiwania się specjalistyczną terminologią niezbędną w działalności zawodowej wskazanej w Polskiej Ramie Kwalifikacji dla poziomu 7 (P75_UK).

Kryterium 2. Realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 2

Obowiązujący od roku akademickiego 2020/2021 program studiów I i II stopnia na kierunku ekonomia o profilu ogólnoakademickim przyjęty został Uchwałą nr 20/2020 oraz 21/2020 Senatu KPSW w Bydgoszczy z dnia 30 lipca 2020 roku. Obok opisu zakładanych kierunkowych efektów uczenia się przewidzianych dla ocenianego kierunku i poziomu prezentuje on m.in. koncepcję kształcenia oraz jej związek z misją i celami strategicznymi Uczelni, sylwetkę absolwenta, możliwości znalezienia zatrudnienia, możliwości dalszego kształcenia, zgodność koncepcji kształcenia z potrzebami otoczenia

społeczno-gospodarczego oraz rynku pracy, szczegółowe wskaźniki dotyczące programu studiów potwierdzające wypełnienie podstawowych wymogów wynikających z przepisów prawa. W dokumencie tym zawarto również informacje nt. studenckich praktyk zawodowych oraz sposobów weryfikacji efektów uczenia się osiągniętych przez studentów w trakcie całego cyklu kształcenia. W programie studiów zawarty zostały również plan studiów (harmonogram) określający zakres przedmiotów wchodzących w skład poszczególnych modułów kształcenia (ogólnego, podstawowego, kierunkowego, fakultatywnego oraz specjalizacyjnego) wraz z przypisaną im liczbą godzin realizowanych z udziałem nauczyciela akademickiego lub innej osoby prowadzącej zajęcia oraz studektów w podziale na godziny wykładów, ćwiczeń, laboratoriów lub seminariów, liczbą punktów ECTS wyrażającą oczekiwany nakład pracy studenta, określeniem formy zaliczenia przedmiotu (egzamin/ zaliczenie z oceną) oraz wskazaniem planowanego semestru realizacji.

Analiza kluczowych treści kształcenia przewidzianych dla kierunku ekonomia pozwala stwierdzić, że są one zgodne z przyjętymi efektami uczenia się oraz zakresem działalności naukowej Uczelni w dyscyplinie ekonomia i finanse oraz dyscyplinie nauki o zarządzaniu i jakości. Treści programowe w planie studiów pogrupowane zostały w kilka modułów: przedmioty kształcenia ogólnego, przedmioty kształcenia podstawowego, przedmioty kształcenia kierunkowego oraz grupę przedmiotów z wybranego zakresu. Są one kompleksowe i specyficzne dla zajęć tworzących program studiów i zapewniają możliwość uzyskania wszystkich założonych efektów uczenia się. Przygotowane programy studiów dla studiów stacjonarnych i niestacjonarnych zachowują jednolity układ modułów kształcenia.

Moduły kształcenia związane z prowadzoną w Uczelni działalnością naukową w dyscyplinie ekonomia i finanse oraz dyscyplinie nauki o zarządzaniu i jakości stanowią 119 pkt. ECTS na studiach I stopnia oraz 81 pkt. ECTS na studiach II stopnia. Oprócz przedmiotów realizowanych w ramach kształcenia ogólnego oraz kierunkowego i specjalnościowego są to seminaRIA dyplomowe oraz wykłady monograficzne, których treści korespondują z działalnością badawczą Uczelni we wskazanych dyscyplinach. Wśród treści kształcenia uwzględniających wyniki działalności naukowej Uczelni w dyscyplinie ekonomia i finanse oraz dyscyplinie nauki o zarządzaniu i jakości wymienić należy przede wszystkim treści realizowane w ramach przewidzianych w programie studiów I i II stopnia wykładów monograficznych z zakresu *finansów samorządu terytorialnego, ekonomiki i organizacji gospodarstw rolnych, globalizacji działań gospodarczych*, jak również oferowanych również w języku obcym treści kształcenia z obszaru *integracji europejskiej (european integration and its impact on agriculture in Poland)* oraz *teorii działania grupowego (theories of collective action)*. Wyniki prowadzonych w Uczelni badań w obszarze europejskiej polityki ekonomicznej, procesów globalizacji oraz finansów publicznych prezentowane są na studiach I stopnia m.in. w ramach takich przedmiotów jak: *polityka społeczna, polityka gospodarcza, finanse publiczne, ekonomia integracji europejskiej* oraz *makroekonomia*. Na studiach II wyniki tych badań korespondują z treściami kształcenia realizowanymi w ramach przedmiotów: *organizacje międzynarodowe* oraz *ekonomia międzynarodowa*. Badania z zakresu oceny potencjału produkcyjnego oraz znaczenia gospodarstw rolnych w kreowaniu zrównoważonego rozwoju i produkcji bezpiecznej żywności korespondują z treściami kształcenia w ramach przedmiotów *gospodarka regionalna, makroekonomia, organizacja i zarządzanie* (I stopień) oraz *zrównoważony rozwój* (II stopień). Wyniki prowadzonych badań w obszarze analizy porównawczej jakości życia w polskich województwach nawiązują do treści kształcenia w ramach przedmiotów *statystyka opisowa* (I stopień) oraz *wnioskowanie statystyczne* (II stopień). Prowadzone w Uczelni badania w zakresie oceny potencjału produkcyjnego indywidualnych gospodarstw rolnych

w kontekście ich efektywności oraz znaczenia wartości firmy w kształtowaniu wyniku finansowego grupy kapitałowej związane są z treściami kształcenia w ramach przedmiotów *analiza ekonomiczna, rachunkowość finansowa przedsiębiorstw, finanse przedsiębiorstw, analiza finansowa i teoria przedsiębiorstwa* na studiach I stopnia oraz przedmiotów *zarządzanie strategiczne w firmie, rachunkowość finansowa przedsiębiorstw, controlling finansowy* na studiach II stopnia. Badanie dostosowań popytowo-podażowych na podstawowych rynkach produktów w Polsce oraz w Unii Europejskiej koresponduje z treściami kształcenia realizowanymi w ramach przedmiotu *mikroekonomia* (I stopień) oraz przedmiotów *ekonomia menadżerska i prognozowanie procesów ekonomicznych* (II stopień). Wyniki prowadzonych w Uczelni badań nawiązują również do treści kształcenia realizowanych w ramach w oferowanych studentom zajęć fakultatywnych w formie wykładów lub warsztatów z zakresu *metodyki badań naukowych i kwerendy bibliograficznej, opracowania statystycznego wyników badań* oraz *critical thinking - myślenie krytyczne* (zajęcia w języku angielskim).

Zgodnie w obowiązującym od roku akademickiego 2020/2021 programem, studia I stopnia na kierunku ekonomia prowadzonym przez KPSW w Bydgoszczy trwają 6 semestrów i wymagają zdobycia łącznej liczby 180 punktów ECTS, natomiast na realizację studiów II stopnia przewidziano 4 semestry i wymagają one zdobycia 120 punktów ECTS. Określony czas trwania studiów oraz nakład pracy mierzony łączną liczbą punktów ECTS konieczną do ukończenia studiów jest więc zgodny z obowiązującymi przepisami prawa oraz zapewnia osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się. Absolwent uzyskuje odpowiednio tytuł zawodowy licencjata (I stopień - poziom 6 PRK) lub magistra (II stopień - poziom 7 PRK). Nakład pracy niezbędny do osiągnięcia efektów uczenia się przypisanych do poszczególnych zajęć został poprawnie oszacowany, co zapewnia możliwość osiągnięcia przez studentów założonych efektów uczenia się.

W obowiązującym programie studiów I stopnia przewidziana do realizacji łączna liczba godzin zajęć realizowanych z udziałem nauczyciela akademickiego lub innej osoby prowadzącej i studentów wynosi na studiach stacjonarnych 2075, a na studiach niestacjonarnych w zależności od wybranego zakresu waha się między 1336 a 1340 godzin zajęć. Analogicznie na studiach II stopnia przewidziana do realizacji łączna liczba godzin na studiach stacjonarnych wynosi 1249 oraz na studiach niestacjonarnych 637 godzin zajęć. Łączna liczba punktów ECTS, jaką student musi uzyskać w ramach zajęć prowadzonych z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia w przypadku studiów stacjonarnych I stopnia wynosi 104 punkty ECTS, a w odniesieniu do studiów II stopnia 63 punkty ECTS. Szczegółowa analiza programu studiów wykazała jednak, że w wielu przypadkach zbyt dużą liczbę godzin przypisano udziałowi studentów w konsultacjach lub dyżurach. Przykładowo przedmiot *analiza ekonomiczna* I st. – 20 godz. konsultacji, *analiza finansowa przedsiębiorstwa* I st. – 20 godz. konsultacji i dyżurów, *mikroekonomia* - 20 godz. konsultacji itp. tak duży wymiar obligatoryjnych godzin konsultacji lub dyżurów nie został uzasadniony z punktu widzenia założonych efektów uczenia się, przewidzianych treści oraz metod dydaktycznych.

Od cyklu rozpoczynającego się w roku akademicki 2020/2021 Uczelnia podjęła decyzję o wprowadzeniu do programu studiów nowej formy prowadzenia zajęć wykorzystując w tym zakresie metody i techniki kształcenia na odległość. Do zajęć prowadzonych w sposób tradycyjny (wykłady, ćwiczenia, laboratoria lub seminaria) dodano jedną, dwie lub trzy godziny zajęć w formie e-learningu. W założeniu zajęcia te mają służyć wzbogaceniu treści tradycyjnie prowadzonych przedmiotów stanowiąc jednocześnie dodatkową formę komunikacji między wykładowcą i studentem. W ramach planowanych godzin łączna liczba godzin zajęć prowadzonych z wykorzystaniem metod i technik

kształcenia na odległość wynosi na studiach stacjonarnych 140 (I stopień) lub 149 (II stopień) godzin zajęć. Analogicznie na studiach niestacjonarnych przewidziany łączny wymiar godzin zajęć prowadzonych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość wynosi 119 (I stopień) lub 100 (II stopień) godzin zajęć. Zaproponowany wymiar zajęć prowadzonych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość jest zgodny z wymaganiami w tym zakresie.

W związku z zaistniałym zagrożeniem epidemicznym, zgodnie z Zarządzeniem Rektora nr 35/2020 z dnia 11 września 2020 roku w sprawie: *organizacji kształcenia w Kujawsko-Pomorskiej Szkole Wyższej w Bydgoszczy w semestrze zimowym w roku akademickim 2020/2021*, na kierunku *ekonomia* kształcenie prowadzone jest w systemie mieszanym (hybrydowym), co oznacza, że przedmiot objęty programem studiów w semestrze zimowym mógł być realizowany w całości zdalnie, w części zdalnie i w części tradycyjnie lub w całości tradycyjnie. Wprowadzenie Rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 16 października 2020 r. czasowego ograniczenia funkcjonowania Uczelni wymusiło wprowadzenie trybu zadanego realizacji zajęć w odniesieniu do całego programu studiów.

Założona w programie studiów sekwencja zajęć, a także dobór form zajęć oraz proporcje liczby godzin zajęć realizowanych w poszczególnych formach zapewniają możliwość osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się. W programie studiów I stopnia formy praktyczne zajęć (ćwiczenia, laboratoria, seminaria oraz praktyki) stanowią ponad 50% programu studiów, natomiast w programie studiów II stopnia analogiczny udział ten wynosi ponad 40%.

W programie studiów I stopnia przewidziano realizację obligatoryjnych praktyk zawodowych w wymiarze 160 godzin (5 pkt. ECTS) oraz w przypadku studiów stacjonarnych zajęć z WF w wymiarze 60 godz., którym zgodnie z wymogami przepisów prawa nie przypisano punktów ECTS.

Realizowany na ocenianym kierunku program studiów umożliwia studentom dokonywanie wyboru zajęć w wymiarze 70 punktów ECTS na studiach I stopnia oraz 40 na studiach II stopnia, co stanowi odpowiednio 38,8 oraz 33,3% ogólnej liczby punktów koniecznej do ukończenia studiów na założonym poziomie. Do zajęć tych zaliczono zajęcia z języka obcego, wykład do wyboru, zajęcia w ramach tzw. Akademii Liderów (I stopień), seminarium dyplomowe, moduł przedmiotów z tzw. zakresu oraz praktyki zawodowe w przypadku studiów I stopnia. Oferowany w programie studiów wybór w ramach tzw. modułu przedmiotów z zakresu określono jednakowo dla studiów I i II stopnia różnicując go zestawem oferowanych treści (przedmiotów). W ramach studiów I i II stopnia oferowane są następujące zakresy: rachunkowość przedsiębiorstw i finanse, ekonomia przedsiębiorstw, ekonomia menedżerska, prawo w biznesie, marketing i public relations, psychologia w biznesie, handel międzynarodowy, logistyka i zarządzanie łańcuchem dostaw oraz zarządzanie kadrami i doradztwo zawodowe. W programie studiów nie sprecyzowano jednak szczegółowo zakresu wiedzy, umiejętności i kompetencji, przewidzianych dla poszczególnych zakresów na poziomie studiów I i II stopnia. W dołączonym do raportu samooceny zestawie sylabusów nie przedstawiono sylabusów dla większości przedmiotów oferowanych w ramach prezentowanych zakresów kształcenia. Uniemożliwia to ocenę poprawności i kompletności założonych efektów uczenia się, oferowanych treści kształcenia, jak również ocenę szczegółowych metod weryfikacji. Dodatkowo, bardzo szeroki wachlarz oferowanych do wyboru zakresów kształcenia, w tym również daleko wychodzących poza zakres dyscypliny *ekonomia i finanse*, pozwala mieć obawy co do poprawności obsady oferowanych zajęć. Analiza programu studiów wykazała również na bardzo małe różnice występujące między efektami uczenia się oraz treściami programowymi w części proponowanej oferty zajęć pozwalającej w założeniu studentom na elastyczne kształtowanie ścieżki kształcenia. Dyskusyjny jest rzeczywisty wybór treści

w przypadku zajęć oferowanych w ramach tzw. Akademii Liderów (I stopień). Analiza treści w ramach proponowanych przedmiotów do wyboru: *elementy negocjacji i mediacji* oraz *techniki negocjacji i mediacji* wskazuje, że w przypadku obu przedmiotów założono te same efekty uczenia się oraz bardzo zbliżone treści programowe; treści w ramach przedmiotów do wyboru: *elementy komunikacji i dialogu w zarządzaniu* oraz *komunikowanie i dialog w relacjach międzyludzkich* – identyczne efekty, treści oraz metody dydaktyczne; treści w ramach przedmiotów do wyboru: *zarządzanie zasobami personalnymi i społecznymi* oraz *doskonalenie kompetencji personalnych i społecznych* – bardzo zbliżone treści kształcenia. W związku z powyższym rekomenduje się podjęcie przez Uczelnię działań w zakresie dopasowania proponowanego zakresu zajęć do wyboru, w tym tzw. zakresów kształcenia (specjalności) do rzeczywistych możliwości realizacji uwzględniając przyjętą koncepcję kształcenia, założone efekty uczenia się oraz oczekiwania społeczności studenckiej. Prezentowana na zewnątrz oferta kierunku powinna być zgodna w tym zakresie z realnymi możliwościami dokonywania przez studentów wyboru w trakcie realizacji kształcenia.

Obowiązujący na kierunku ekonomia program studiów obejmuje zajęcia poświęcone kształceniu w zakresie znajomości jednego języka obcego, na które w programie studiów I stopnia przewidziano łącznie 128 godzin na studiach stacjonarnych oraz 88 godzin na studiach niestacjonarnych. Godziny te realizowane w ciągu czterech semestrów studiów (3-6 semestr). W przypadku studiów II stopnia realizację języka obcego specjalistycznego przewidziano w semestrze 3 i 4 w łącznym wymiarze 44 godz. na studiach stacjonarnych oraz 22 godzin na studiach niestacjonarnych. Dodatkowo studentom studiów II stopnia oferowany jest przedmiot do wyboru prowadzony w języku angielskim (wykład monograficzny). Aktualnie nie został on jednak wybierany przez studentów. Od roku akademickiego 2020/2021 Uczelnia podjęła decyzję o wprowadzaniu do programu studiów obligatoryjnych zajęć prowadzonych w języku angielskim *critical thinking* oferowanych zarówno na studiach I, jak i II stopnia.

Przewidziane w programie studiów metody dydaktyczne są różnorodne i umożliwiają osiągnięcie przez studentów założonych efektów uczenia się. Wykłady prowadzone są zarówno z wykorzystaniem najnowszych technik audiowizualnych, jak również sposobem klasycznym, problemowym, dyskusyjnym oraz konwersatoryjnym. W przypadku ćwiczeń stosuje się rozwiązywanie zadań przy tablicy oraz przy wykorzystaniu programów komputerowych (najczęściej Excel), metodę case study, metodę projektów mających na celu rozwiązanie konkretnych problemów ekonomicznych lub szczegółową analizę danego zjawiska wraz z ich prezentacją przed grupą. W ramach wykonywania wybranych projektów student jest zobligowany do wykorzystania metod analitycznych, w tym statystycznych oraz analizy i interpretacji tekstów źródłowych. Realizację projektów jako metodę osiągania i weryfikacji efektów uczenia się przewidziano m.in. w odniesieniu do takich przedmiotów jak: *zakładanie i prowadzenie firmy, podstawy i badania marketingowe, międzynarodowe stosunki gospodarcze i technologia informacyjna* na studiach I stopnia oraz *ekonomia menedżerska i analiza rynkowa i badania marketingowe* na studiach II stopnia. Oprócz metod dydaktycznych przygotowujących do prowadzenia działalności naukowej wykorzystanych w trakcie przewidzianych programem studiów zajęć dodatkowo studenci I i II stopnia przygotowani są do prowadzenia badań naukowych w ramach indywidualnych konsultacji z nauczycielami akademickimi, jak również poprzez uczestnictwo w podejmowanych przez Uczelnię inicjatywach naukowych. Studenci w ramach prowadzonych zajęć zapoznają się z metodami i narzędziami stosowanymi w działalności naukowej. W ramach przygotowania do prowadzenia badań mają możliwość korzystania z pakietu statystycznego Statistica oraz z programów do przeprowadzania analiz finansowych.

W przedstawionym i przyjętym uchwałą Senatu programie studiów nie wskazano bezpośrednio efektów uczenia się oraz treści programowych przypisanych poszczególnym modułom/przedmiotom zapewniających uzyskanie założonych efektów uczenia się. Zostały one opisane na poziomie sylabusów (tzw. kart przedmiotów) przygotowanych dla poszczególnych zajęć. Analiza dołączonych do raportu samooceny sylabusów pozwoliła stwierdzić, że treści programowe w nich zawarte są zgodne z zakładanymi efektami uczenia się oraz uwzględniają wiedzę i jej zastosowania w zakresie dyscypliny ekonomia i finanse oraz dyscypliny nauki o zarządzaniu i jakości.

Szczegółowa analiza załączonych sylabusów pozwoliła jednocześnie zidentyfikować pewne nieprawidłowości w ich przygotowaniu:

- dostępne sylabusy do przedmiotów, które powtarzają się w ramach oferowanych zakresów kształcenia, tj: *systemy podatkowe, finanse przedsiębiorstwa oraz rachunkowość zarządcza* - mają wspólny sylabus pomimo różnic w planowanej liczbie godzin w ramach poszczególnych zakresów (przy czym sylabus przewiduje jeszcze inną liczbę godzin niż przewidziane w harmonogramie studiów);
- opracowano jeden wspólny sylabus odnoszący się do całego toku nauczania w zakresie języka obcego - odpowiednio dla 4 semestrów na studiach I stopnia oraz 2 semestrów na II stopniu. W przypadku sylabusu dla I stopnia nie wskazano treści nauczania, a wymieniona tematyka zajęć obejmuje jedynie: 1. *Zagadnienia leksykalno-gramatyczne* 2. *Praca z tekstem fachowym dotyczącym kierunku studiów* 3. *Kolokwium* – łącznie 80 godzin. Również analiza proponowanej literatury budzi wątpliwości co do możliwości osiągnięcia założonego poziomu B2 – w przypadku niektórych języków odnosi się ona do poziomu nauczania A2 (j. niemiecki) lub zupełnie nie wskazano zaawansowania proponowanego podręcznika (j. angielski); wspólny sylabus dla wszystkich założonych semestrów realizacji występuje również w przypadku seminarium dyplomowego;
- w sylabusie dla II stopnia z języka obcego w efektach uczenia się w zakresie umiejętności zapisano: U1. *Student posiada umiejętności, pozwalające na praktyczne zastosowanie wiadomości teoretycznych na poziomie B2 według Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego* – zgodnie z opisem PRK dla 7 poziomu wymagany poziom kompetencji językowych to B2+ ESOK (P75_UK);
- w warunkach wstępnych dla zajęć z języka obcego na studiach II stopnia założono „*Student posiada wiedzę i umiejętności na poziomie B1 według ESOK*” – co przy planowanych 20 lub w przypadku nowego programu studiów 22 godzinach zajęć z języka w całym cyklu kształcenia na studiach niestacjonarnych nie gwarantuje osiągnięcia wymaganego poziomu B2+; dodatkowo w załączonym sylabusie wskazana forma i liczba godzin zajęć określona została jako 40 godz. laboratorium, co zupełnie nie odpowiada założeniom przyjętym w programie studiów;
- w przypadku określonej grupy przedmiotów, w tym również tych wskazanych w grupie przygotowujących do badań, proponowana literatura w całości pochodzi sprzed 2010 roku. Dotyczy to m.in. takich przedmiotów jak: *rynk finansowe, ekonomia integracji europejskiej, międzynarodowe stosunki gospodarcze*.

W dołączonych do raportu samooceny sylabusach nie wskazano również osób prowadzących dany przedmiot, bądź też osób odpowiedzialnych dydaktycznie, co w pewnym zakresie utrudnia ocenę poprawności realizacji założeń programu studiów. W przypadku studiów II stopnia część z dołączonych

do raportu samooceny sylabusów dotyczyła przedmiotów realizowanych w roku akademickim 2013/2014 i nie ma ona odzwierciedlenia w aktualnym programie studiów. Sylabus w zakresie języka obcego specjalistycznego (II stopień), zgodnie z posiadanym oznaczeniem odnosi się do roku akademickiego 2013/2014, cykl edukacyjny: 2014/2015 (?).

W związku z powyższym rekomenduje się weryfikację sylabusów pod kątem poprawności założonej liczby godzin realizacji zajęć wynikającej z programu studiów oraz aktualności zalecanej literatury, opracowanie odrębnych sylabusów dla wszystkich przedmiotów w ramach oferowanych zakresów kształcenia, opracowanie odrębnych sylabusów dla poszczególnych semestrów realizacji zajęć z języka obcego oraz seminarium dyplomowego wskazując specyficzne dla danego semestru treści, oczekiwany nakład pracy studenta oraz zróżnicowany poziom w zakładanych efektach uczenia się w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych.

Opracowane dla poszczególnych zajęć sylabusy nie zostały włączone w dostępny na stronie Uczelni program studiów ocenianego kierunku. W konsekwencji dostępny publicznie opis programu studiów nie realizuje w pełni zapisów rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 27 września 2018 r. w sprawie studiów (Dz.U. z 2018 r. poz. 1861, z późn. zm.) zgodnie z którymi treści programowe przypisane do poszczególnych zajęć lub grupy zajęć powinny stanowić obligatoryjny element programu (rozdz. 2, §3.1).

Sposób organizacji procesu nauczania i uczenia się, zarówno na studiach stacjonarnych, jak i niestacjonarnych, w tym rozplanowanie zajęć, umożliwia efektywne wykorzystanie czasu przeznaczonego na udział studenta w zajęciach i samodzielne uczenie się. W harmonogramie realizacji programu studiów zaplanowano czas przeznaczony na sprawdzanie i ocenę efektów uczenia się (egzaminy i zaliczania poszczególnych przedmiotów, przygotowanie do egzaminu dyplomowego), co umożliwia weryfikację wszystkich efektów uczenia się oraz dostarczenie studentom informacji zwrotnej o uzyskanych efektach.

Obecnie prowadzone są zajęcia na pierwszym i trzecim roku studiów tylko dla formy niestacjonarnej. Nie odbywają się zajęcia na drugim roku ze względu na brak naboru w roku akademickim 2018/2019. W roku akademickim 2019/2020 zajęcia na studiach niestacjonarnych odbywają się w czasie dwudniowych sesji sobotnio-niedzielnych. Planuje się średnio po 10 zjazdów w każdym semestrze, co umożliwia realizację programu studiów oraz właściwą koncentrację zajęć dydaktycznych.

Od roku akademickiego 2017/2018 na ocenianym kierunku wprowadzono do programu studiów praktyki studenckie, których realizację zweryfikowano w toku prac zespołu oceniającego PKA:

Każdy z efektów uczenia się dla praktyk został odniesiony do właściwych efektów kierunkowych. W opisie efektów uczenia się dla praktyk uwzględniono specyfikę kierunku, jednakże odpowiedniego uszczegółowienia dokonano na poziomie przypisanych treści kształcenia.

Treści i metody kształcenia dla praktyk zostały opisane we właściwy sposób, ich realizacja umożliwia osiągnięcie założonych efektów uczenia się. Praktyki zostały umieszczone w planie studiów na IV semestrze, co zapewnia odpowiednią sekwencję kształcenia. Pierwotnie wymiar praktyk był ustalony na 3 tygodnie, (120 godzin pracy studenta), za które naliczano 3 punkty ECTS. Przeliczenie punktów ECTS za praktyki było zatem dokonane nieprawidłowo. Od roku akademickiego 2019/2020 wymiar praktyk zwiększono do 4 tygodni (160 godzin), za które nalicza się 5 punktów ECTS (należy jednak odnotować, że sylabus praktyk nadal zawiera w jednej z rubryk błędną wartość 3 punkty ECTS). Pomimo wskazanych rozbieżności należy ocenić pozytywnie zarówno fakt wprowadzenia praktyk do

programu, jak i zwiększenie ich wymiaru, pozytywnie zaopiniowane wcześniej przez pracodawców. Dodatkowe 40 godzin praktyk powinno zapewnić skuteczniejsze osiąganie założonych efektów uczenia się. Dobór miejsc realizacji praktyk był prawidłowy dla zapewnienia osiągnięcia efektów uczenia się.

Z uwagi na niestacjonarny charakter studiów, jedynie w pojedynczych przypadkach studenci zrealizowali praktykę w ramach programu studiów, natomiast reszta studentów zaliczała praktyki na podstawie działalności zawodowej. Z tego względu metody weryfikacji i zasady oceny osiągnięcia efektów uczenia się dla praktyk należy osobno rozpatrywać dla obu ścieżek zaliczania praktyk.

W przypadku praktyk realizowanych w ramach programu studiów dokumentacja pracy studenta składa się z dziennika praktyk, opinii opiekuna praktyk ze strony pracodawcy oraz karty zaliczenia praktyki przez kierunkowego opiekuna praktyk. Zapisy w dziennikach zbadanych przez ZO PKA miały poziom szczegółowości wystarczający dla potwierdzenia zrealizowania treści kształcenia. Należy jednak stwierdzić, że opinia od pracodawcy organizującego praktykę nie dostarcza wystarczającej ilości informacji, aby można było ocenić osiągnięcie poszczególnych efektów uczenia się. W toku wizytacji ustalono, że przy zaliczaniu praktyki kierunkowy opiekun praktyk odbywa dodatkową rozmowę ze studentem, w celu weryfikacji osiągnięcia efektów uczenia się. Jednakże w próbie zbadanej przez ZO PKA wszyscy studenci otrzymali z praktyk ocenę 5.0, pomimo, że występowały wyraźne różnice pomiędzy stopniem trudności i charakterem zadań zrealizowanych na praktyce przez poszczególnych studentów. Tym samym oceny z praktyk nie oddają w pełni stopnia osiągnięcia przez studenta efektów uczenia się. Rekomenduje się zatem, aby na ocenianym kierunku, opierając się na zestawie założonych efektów uczenia przyporządkować do nich ujednoliconą listę zadań i/lub charakterystyk pracy i postawy studenta, które byłyby weryfikowane i oceniane przez pracodawcę, zgodnie ze skalą ocen przyjętą dla praktyk. Lista taka mogłaby posłużyć do skonstruowania tabeli oceny pracy studenta, którą wypełniałby opiekun praktyki ze strony pracodawcy.

Podstawą do zaliczenia praktyk na podstawie działalności zawodowej lub wolontariatu jest zaświadczenie od pracodawcy. Zaświadczenie to może być składane na formularzu ustalonym przez uczelnię lub według wzoru obowiązującego u pracodawcy, pod warunkiem zawarcia wymaganych informacji. Wszystkie zaświadczenia zbadane przez ZO PKA zawierały opis czynności zawodowych wykonywanych przez studenta, zgodny z treściami programowymi dla praktyk. Treść i forma zaświadczeń nie była jednak w pełni wystarczająca, aby dokonać oceny, w jakim stopniu studenci osiągnęli poszczególne założone efekty uczenia się. W celu ujednolicenia wymagań dla wszystkich studentów ZO PKA rekomenduje jednostce, wprowadzić jeszcze w bieżącym roku akademickim do obowiązującego wzoru zaświadczenia od pracodawcy tabelę oceny pracy studenta, analogiczną jak rekomendowana dla oceny studentów realizujących praktyki programowe. Ponadto dla podniesienia jakości kształcenia sugeruje się wprowadzić dodatkowy element pracy własnej studenta (stosowany niezależnie od sposobu zaliczania praktyk) w postaci krótkiego pisemnego sprawozdania lub prezentacji. Sugeruje się, aby jednostka określiła precyzyjnie zasady opracowania takiego sprawozdania/prezentacji przez studenta. W takiej formie student mógłby zawrzeć swoje własne uwagi, spostrzeżenia i wnioski, dotyczące miejsca, w którym odbywał praktykę/pracował, procesów, w których uczestniczył oraz umiejętności i kompetencji społecznych, które zdobył.

Ponadto ZO PKA zwraca uwagę, że w dniu 2 lipca 2020 r. zostało opublikowane stanowisko interpretacyjne nr 4/2020 Prezydium PKA dotyczące dopuszczalnego trybu zaliczania praktyk na podstawie doświadczenia zawodowego zdobytego poza uczelnią. Zgodnie z tym stanowiskiem jedyną akceptowalną formą jest uczestnictwo studenta w praktyce zgodnie z programem studiów lub

zaliczenie zgodnie z zapisami art. 71 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, ustawa z dnia 20 lipca 2018r. (Dz. U. z 2018r. poz. 1668, z późn. zm.). Z tego względu ZO PKA rekomenduje, przed rozpoczęciem rekrutacji na następny rok akademicki wdrożenie odpowiedniego procesu zaliczania, zgodnego z wymienionym stanowiskiem interpretacyjnym a także uwagami zespołu PKA dotyczącymi sposobu oceny pracy studenta przez pracodawcę.

ZO PKA potwierdził, że osoby odpowiadające za organizację praktyk i opiekę nad studentami na praktykach mają odpowiednie kompetencje i doświadczenie zawodowe.

Weryfikacja dokumentacji dokonana w trakcie wizytacji pozwala stwierdzić, że wszystkie miejsca odbywania praktyk lub pracy zawodowej stanowiącej podstawę do zaliczenia praktyk były odpowiednio przygotowane pod względem wyposażenia i infrastruktury.

W trakcie wizytacji ZO PKA potwierdził, że praktyki odbywają się w oparciu o odpowiednio sformalizowane zasady, zapisane w Regulaminie Praktyk Zawodowych, którego treść została zaktualizowana uchwałą Senatu Uczelni nr 30/ 2019 w związku ze zmianą ustawodawstwa. Realizacja każdej praktyki odbywa się na podstawie umowy Uczelni z pracodawcą. W Regulaminie ustalono zakres kompetencji osób zaangażowanych w realizację praktyk: kierunkowego opiekuna praktyk, opiekuna w miejscu odbywania praktyki oraz uczelnianego koordynatora do spraw praktyk. Uczelnia nie ustaliła w sposób sformalizowany wymogów dotyczących miejsc realizacji praktyk oraz ich hospitowania, jednak w ramach swoich zadań kierunkowy opiekun praktyk przekazuje studentom stosowne instrukcje odnośnie wyboru miejsc na praktykę oraz prowadzi bieżący nadzór nad ich realizacją. Zważywszy na skalę potrzeb kierunku stosowane rozwiązania należy uznać za wystarczające.

Uczelnia zapewnia wystarczającą ilość miejsc odbywania praktyk, a w przypadku gdy student chce realizować praktykę u samodzielnie wybranego pracodawcy, kierunkowy opiekun praktyki dokonuje zatwierdzenia takiego miejsca w oparciu o własne doświadczenie, weryfikując pracodawcę, jeśli zachodzi taka konieczność. Dla potrzeb ocenianego kierunku jest to forma wystarczająca.

Oceniana jednostka dokonuje podstawowego sformalizowanego przeglądu realizacji praktyk, dokumentując ten fakt w postaci rocznego sprawozdania. Należy jednak zauważyć, że w ramach przeglądu dokonywane było tylko zestawienie ilościowe studentów zaliczających praktyki według poszczególnych trybów oraz listę pracodawców, u których studenci odbywali praktykę lub byli zatrudnieni. W toku wizytacji potwierdzono też, że realizacja praktyk była omawiana z interesariuszami zewnętrznymi, jednakże takie konsultacje nie miały charakteru w pełni sformalizowanego i regularnego. Realizacja praktyk nie była również oceniana w sposób sformalizowany przez studentów. Przy niewielkiej liczbie studentów nie stanowi to zagrożenia dla bieżącej jakości kształcenia, jednakże ZO PKA rekomenduje, aby oceniana jednostka podjęła regularną i sformalizowaną ewaluację procesu kształcenia na praktykach, z uwzględnieniem analizy skuteczności metod weryfikacji i oceny efektów uczenia się, diagnozy problemów pojawiających się przy realizacji tej formy kształcenia, a także zmieniających się wymogów rynku pracy. Sugeruje się, aby w procesie sformalizowanej ewaluacji praktyk uczestniczyli wszyscy interesariusze procesu.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 2 (kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione)

Kryterium spełnione

Uzasadnienie

Pomimo wskazanych niedociągnięć w procesie projektowania programu studiów na ocenianym kierunku ZO PKA stwierdził, że jego ogólna koncepcja, w tym treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów, formy zajęć i organizacja zajęć, wykorzystane metody kształcenia są zgodne z aktualnym stanem wiedzy i metodyki badań w dyscyplinie ekonomia i finanse oraz dyscypliny nauki o zarządzaniu i jakości, co umożliwia studentom osiągnięcie założonych efektów uczenia się. Program studiów na ocenianym kierunku nie wypełnia wszystkich zapisów rozporządzenia MNiSW w sprawie studiów (rozdz. 2, §3.1) zgodnie z którymi powinien on określać m.in. treści programowe przypisane do zajęć lub grupy zajęć zapewniające uzyskanie założonych efektów uczenia się. Treści te zawarte są obecnie w tzw. kartach przedmiotów, które nie są dostępne dla kandydatów na studia. Sposób organizacji procesu nauczania i uczenia się, zarówno na studiach stacjonarnych, jak i niestacjonarnych, w tym rozplanowanie zajęć, umożliwia efektywne wykorzystanie czasu przeznaczonego na udział w zajęciach i samodzielne uczenie się. Proces kształcenia na praktykach spełnia w podstawowym stopniu większość standardów jakości kształcenia i jest zgodny z aktualnymi potrzebami kierunku. W pewnych aspektach kształcenia na praktykach jednostka prowadząca oceniany kierunek powinna podjąć działania doskonalące, zgodnie z rekomendacjami przedstawionymi przez ZO PKA w treści analizy. W szczególności dotyczy to wprowadzenia odpowiednich uregulowań dotyczących zaliczania praktyk na podstawie działalności zawodowej studentów oraz dokonywania regularnej i kompleksowej ewaluacji kształcenia praktykach. Zważywszy, że oceniany kierunek jest prowadzony na profilu ogólnoakademickim, dla którego kształcenie na praktykach ma jedynie charakter wspomagający, niedoskonałości w zakresie kształcenia praktykach nie stanowią zagrożenia dla realizacji programu na ocenianym kierunku. Jednakże wdrożenie rekomendacji przedstawionych przez ZO PKA w zakresie praktyk może przyczynić się do lepszej realizacji programu studiów.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Brak.

Zalecenia

Brak.

Kryterium 3. Przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 3

Dokumentem regulującym warunki i zasady rekrutacji jest corocznie podejmowana uchwała Senatu KPSW w Bydgoszczy. Warunkiem podjęcia studiów I stopnia na kierunku ekonomia jest uzyskanie efektów uczenia się zakładanych dla kształcenia ogólnego na poziomie poprzedzającym 6 poziom Polskiej Ramy Kwalifikacji tj. ukończenie szkoły średniej i uzyskanie świadectwa maturalnego. Brak sprecyzowanych dodatkowych kryteriów naboru nie pozwala określić oczekiwanego przez Uczelnię profilu kandydata, a stosowane warunki rekrutacji nie umożliwiają wyboru osób posiadających wstępną wiedzę i umiejętności na poziomie niezbędnym do osiągnięcia założonych efektów uczenia się. Rekomenduje się w tym zakresie uzupełnienie warunków rekrutacji na studia I stopnia poprzez określenie preferowanych przedmiotów na świadectwie maturalnym, co umożliwi wskazanie

oczekiwanych przez Uczelnię kompetencji wstępnych w zakresie wiedzy oraz określi podstawy do opracowania rankingu kandydatów.

W przypadku studiów II stopnia o przyjęcie mogą ubiegać się zarówno absolwenci kierunków ekonomicznych, jak i pokrewnych. W raporcie samooceny Uczelnia stwierdzała, że wskazane jest jednak, aby ubiegający się o przyjęcie na studia II stopnia posiadali podstawową wiedzę z zakresu mikro i makroekonomii, rachunkowości oraz statystyki. Studenci, którzy nie posiadają określonych efektów uczenia się niezbędnych po ukończeniu studiów pierwszego stopnia mogą zostać skierowani na obowiązkowe zajęcia wyrównawcze umożliwiające uzyskanie niezbędnych efektów uczenia się lub poproszeni o uzupełnienie braków.

Szczegółowe warunki i zasady uznawania efektów i okresów kształcenia oraz kwalifikacji uzyskanych w szkolnictwie wyższym zamieszczone zostały w Zarządzeniu Dziekana nr 3/2017. Określono tam m.in. zasady rozliczenia realizacji planu studiów podczas studiowania w uczelni partnerskiej (w tym zagranicznej), warunki przeniesienia z innej uczelni, jak również zasady wznowienia studiów po przerwie. Szczegółowe zasady potwierdzania efektów uczenia się uzyskanych poza szkolnictwem wyższym zamieszczone zostały w Regulaminie Potwierdzania Efektów Uczenia się dostosowanym do wymogów ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce i przyjętym przez Senat KPSW Uchwałą nr 36/2019 z dnia 30 lipca 2019 roku. Określone zostały tu m.in. warunki jakie muszą spełniać kierunki, na których będą potwierdzane efekty uczenia się, wymagania jakie muszą spełniać osoby wnioskujące o potwierdzanie efektów uczenia się, liczba punktów ECTS, którą można potwierdzić oraz liczba studentów na danym kierunku, poziomie i profilu kształcenia, która może zostać przyjęta na studia na podstawie najlepszych wyników uzyskanych w procesie potwierdzenia efektów uczenia się. Zgodnie z podaną przez Uczelnię informacją procedura potwierdzania efektów uczenia się uzyskanych poza szkolnictwem wyższym nie była jeszcze realizowana na ocenianym kierunku.

Zasady dyplomowania obowiązujące na Wydziale Nauk Prawnych, Społecznych i Humanistycznych KPSW, na którym prowadzony jest oceniany kierunek, określa Regulamin Studiów oraz szczegółowo Komunikat Nr 1/2019 Dziekana Wydziału w sprawie wprowadzania zasad dyplomowania. Zgodnie z zapisami tych dokumentów studenci przygotowują pracę dyplomową (na studiach I stopnia - pracę licencjacką, a na studiach II stopnia – pracę magisterską) pod kierunkiem promotora wyznaczonego przez Dziekana spośród nauczycieli akademickich posiadających tytuł naukowy profesora, stopień naukowy doktora habilitowanego lub doktora prowadzących badania naukowe w dyscyplinach: ekonomia i finanse lub nauki o zarządzaniu i jakości.

Zgodnie z założeniem przyjętym w koncepcji kształcenia na ocenianym kierunku praca dyplomowa oraz egzamin dyplomowy stanowią syntetyczną (ogólną) metodę weryfikacji osiągnięcia efektów uczenia się dla danego kierunku oraz poziomu studiów. Zakłada się, że praca dyplomowa powinna mieć charakter naukowy. Może mieć ona charakter pracy teoretycznej lub empirycznej. Teoretyczny charakter pracy dyplomowej związany jest z uporządkowaniem i usystematyzowaniem wiedzy zdobytej na podstawie studiowania materiałów źródłowych w dostępnych opracowaniach naukowych. Wskazuje on na dążenie do wykazywania postawy badawczej opartej na formułowaniu ustaleń wzbogacających istniejące teorie badawcze w zakresie wybranego przedmiotu badań. Z kolei empiryczny charakter pracy dyplomowej związany jest z dążeniem do nabycia umiejętności przeprowadzenia i opracowania wyników własnych badań. Wskazuje on na dążenie do wykazywania postawy badawczej opartej na prostych analizach, wnioskach i prognozach wynikających z własnych badań i mogących służyć jako źródło wiedzy dla innych badaczy w zakresie wybranego przedmiotu

badai. Metodyka pisania pracy dyplomowej stanowi integralnà czêść przewidzianego w programie studiów seminarium dyplomowego. Praca dyplomowa w załozeniu powinna zweryfikowaæ praktyczne umiejêtnoœci studenta m.in. w zakresie umiejêtnoœci pozyskania i porzàdkowania w³asciwych Źróde³ informacji (efekt przedmiotowy U1), formu³owania problemów badawczych, hipotez oraz wykorzystania metod badawczych do rozwiàzywania problemów (U4) oraz identyfikacji i analizy otaczajàcych zjawisk, dostrzegania prawid³owoœci w obrêbie tych zjawisk i wyciàgania w³asciwych wniosków (U5). Warunkiem dopuszczenia studenta do egzaminu dyplomowego jest pozytywny wynik weryfikacji pracy dyplomowej w Jednolitym Systemie Antyplagiatowym oraz pozytywna recenzja promotora i recenzenta. Podczas egzaminu student odpowiada na trzy pytania – jedno dotyczàce zagadnieñ zwiàzanych z kierunkiem studiów, drugie dotyczàce problematyki zwiàzanej z pracà dyplomowà oraz trzecie pytanie dotyczàce pracy dyplomowej. Podstawà oceny na dyplomie ukoñczenia studiów jest œrednia z ocen uzyskanych w trakcie studiów (60%), z pracy dyplomowej (ocena promotora i recenzenta – łącznie 20%) oraz egzaminu dyplomowego (20%). Przyjêta procedura zapewnia moŹliwość potwierdzania osiàgniêcia przez studentów efektów uczenia siê na zakoñczenie studiów.

Tematyka wiêkszoœci prac licencjackich i magisterskich zosta³a osadzona bezpoœrednio w dyscyplinie *ekonomia i finanse*, jednak zdarza³y siê przypadki niespójnoœci tematu pracy z kierunkiem kształcenia, a w konsekwencji brak moŹliwości osiàgniêcia za³oŹonych efektów uczenia siê w dyscyplinie wiodàcej. Przykładowo tematy: „Analiza procesu motywowania pracowników w zak³adzie...”, czy „Procesy motywacyjne w œwietle zmian pokoleniowych na przyk³adzie przedsiêbiorstwa XYZ” stanowià prace skoncentrowane g³ównie na aspektach socjologicznych i psychologicznych zarzàdzania zasobami ludzkimi i widoczny jest tu brak odniesienia do aspektu ekonomicznego podejmowanych zagadnieñ. W przypadku wiêkszoœci ocenianych prac nie sformu³owano problemu badawczego ani hipotez badawczych, nie przedstawiono zakresu wykorzystanych metod. W przypadku czêœci ocenianych prac zbyt ma³y nacisk po³oŹony zosta³ na czêść empirycznà, w której student mia³by moŹliwość wykorzystania poznanych metod i narzêdzi charakterystycznych dla dyscypliny ekonomia i finanse wskazujàc tym samym na odpowiedni poziom przygotowania do prowadzenia badañ w za³oŹonym zakresie. Poziom prac dyplomowych i ich oceny sà zróżnicowane, choç stwierdzono przypadki zawyŹania wystawianych ocen. Dokonany przeglàd losowo wybranych prac dyplomowych wskazuje, Źe w czêœci przypadków nie pozwalajà one na pe³nà weryfikacjê efektów uczenia siê w dyscyplinach, do których zosta³ przyporzàdkowany kierunek, jak równieŹ nie umoŹliwiajà sprawdzenia i oceny przygotowania studenta do prowadzenia dzia³alnoœci naukowej lub udziału w tej dzia³alnoœci.

Ogólne zasady i metody weryfikacji zak³adanych efektów uczenia siê na ocenianym kierunku przedstawione zosta³y w programie studiów. Do metod weryfikacji efektów uczenia siê uzyskiwanych w procesie kształcenia na poziomie przedmiotu/modu³u zalicza siê w szczególnoœci: egzamin – ustny, opisowy, testowy; zaliczenie – ustne, opisowe, testowe i in., kolokwium, przygotowanie projektu, referatu, eseju itp., rozwiàzywanie zadañ, obserwacjê i ocenê umiejêtnoœci praktycznych, ocenê zaangażowania studenta w dyskusji. W przyjêtym programie studiów nie wskazano jednak odniesienia szczegó³owych form weryfikacji do konkretnych efektów uczenia siê, jak równieŹ nie przypisano ich do danych zajêć lub grupy zajêć. Za³oŹone sposoby weryfikacji i oceny osiàgania efektów uczenia siê w ramach poszczegó³nych przedmiotów zapisano natomiast w sylabusach.

Do opracowania sylabusu przedmiotu okreœlajàcego warunki i wymogi w zakresie weryfikacji zak³adanych efektów uczenia siê zobligowani sà nauczyciele akademicki. Sylabus w załozeniu ma precyzowaæ metody, narzêdzia oraz kryteria weryfikacji uzyskania zak³adanych efektów uczenia siê,

uwzględniając charakterystykę realizowanego przedmiotu. Dokonany przez ZO PKA przegląd sylabusów opracowanych dla ocenianego kierunku wykazał, że w przypadku większości przedmiotów założono bardzo podobną formę weryfikacji wpisując w pozycji „metody weryfikacji osiągniętych efektów uczenia się” jedynie ogólne informacje typu: egzamin, kolokwium, aktywność w grupie. Dość ogólny opis warunków weryfikacji nie do końca pozwala na uzyskanie przejrzystości procesu weryfikacji efektów uczenia się oraz możliwości określenia zakresu potwierdzanej wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych. Obszar ten wymaga uszczegółowienia opisów form i warunków zaliczenia przedmiotu odpowiadających założeniom obowiązującego programu studiów oraz rzeczywistym wymaganiom prowadzącego przedmiot. Jest to szczególnie istotne w odniesieniu do przewidzianych metod weryfikacji umożliwiających sprawdzenie i ocenę przygotowania do prowadzenia działalności naukowej lub udziału w tej działalności.

Dokonany przez ZO PKA przegląd sylabusów wykazał jednocześnie istniejące niezgodności w zakresie przewidzianej w programie studiów dla danego przedmiotu formy weryfikacji efektów uczenia się. Przykładowo w sylabusie do przedmiotu *rynki finansowe oraz finanse przedsiębiorstw* jako formę zaliczenia wskazano egzamin pisemny, natomiast w programie studiów założono zaliczenie z oceną. W przypadku przedmiotu *międzynarodowe stosunki gospodarcze oraz sprawozdawczość finansowa* w sylabusie założono egzamin ustny, natomiast w programie studiów zaliczenie z oceną. Podobne niezgodności w założonych metodach weryfikacji stwierdzono w przypadku przedmiotów: *teoria podejmowania decyzji, międzynarodowe standardy rachunkowości, proces motywowania pracowników, podstawy i badania marketingowe*.

Obowiązujący do roku akademickiego 2019/2020 na kierunku ekonomia program studiów nie przewidywał obowiązku prowadzenia zajęć z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość. Od roku 2020/2021, w związku z wprowadzaniem do programu studiów części zajęć realizowanych w formie e-learningu, jak również w związku z przejściem na zdalny tryb nauczania w okresie zagrożenia epidemicznego, zajęcia dydaktyczne odbywają się w ramach kontaktu asynchronicznego oraz synchronicznego zgodnie z planem zajęć opublikowanym w systemie ISOS-ISOP. Realizacja zajęć dydaktycznych w trybie zdalnym odbywa się poprzez przygotowanie i zamieszczanie materiałów edukacyjnych na platformie E-learning KPSW (forma asynchroniczna), a także aktywny kontakt ze studentami w czasie rzeczywistym poprzez ogólnodostępne narzędzia informatyczne wspierające nauczanie zdalne takie jak: Microsoft Teams, Meet Google, Webex, Zoom, ClickMeeting, Discord (forma synchroniczna).

Zgodnie z informacjami uzyskanymi od studentów przyjęte w trakcie zajęć sposoby weryfikacji zasadniczo umożliwiają uzyskanie informacji zwrotnej o stopniu osiągnięcia efektów uczenia się oraz motywują studentów do aktywnego udziału w tym procesie, jak również pozwalają na sprawdzenie i ocenę efektów uczenia się. Studenci na bieżąco informowani są o stopniu osiągnięcia efektów uczenia się poprzez system ocen prac etapowych. Przeprowadzony przegląd dostępnej dla zespołu oceniającego PKA dokumentacji prac zaliczeniowych realizowanych w ramach zajęć z bezpośrednim udziałem nauczyciela i studenta potwierdziły, że w analizowanych przypadkach zachowana była przejrzystość procesu weryfikacji oraz porównywalność uzyskanych ocen, chociaż w przypadku niektórych przedmiotów wystawiono praktycznie same oceny bardzo dobre (*makroekonomia II* - wykład, *gospodarowanie kapitałem* - wykład).

Elementem monitorowania i oceny postępu studentów w kształceniu jest proces ewaluacji zakładanych efektów uczenia się, na który składa się: autokontrola nauczycieli akademickich (analiza

osiągnięć studentów), analiza tzw. teczek przedmiotów po zakończeniu przedmiotu dokonywana przez Zespół ds. Zapewniania i Doskonalenia Jakości Kształcenia. Wnioski w sprawie sprawności kształcenia Zespół/Dziekan wyciąga na podstawie analizy protokołów zaliczeniowych i egzaminacyjnych. Analizowane są przyczyny niezadowolających ocen i przeprowadzana jest rozmowa naprawcza z nauczycielami. Formalny system weryfikacji efektów uczenia się w Kujawsko-Pomorskiej Szkole Wyższej regulowany jest Zarządzeniem Rektora nr 36/2019 z dnia 30 września 2019 r. roku w sprawie systemu weryfikacji efektów uczenia, które zakłada weryfikację osiągnięcia zakładanych efektów uczenia się w odniesieniu do poszczególnych przedmiotów (i/lub ich form), w odniesieniu do praktyk zawodowych oraz do całego programu studiów określonych w oparciu o analizę procesu dyplomowania. Proces weryfikacji zakładanych efektów uczenia się dokonywany jest również na poziomie absolwentów poszczególnych kierunków, a także pracodawców w zakresie zgodności efektów z oczekiwaniami rynku pracy. Każdy nauczyciel akademicki prowadzący dany przedmiot jest zobowiązany do gromadzenia i przechowywania dokumentacji potwierdzającej osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się. Od roku 2017/18 po zakończeniu przedmiotu koordynator przedmiotu jest zobowiązany skompletować tzw. teczkę przedmiotu, w której umieszcza: zestawy pytań egzaminacyjnych (zaliczeniowych), zestaw zadań itp., zestawienie wyników semestralnych lub końcowy protokół, prace studentów (np. kolokwia, eseje, prezentacje, prace egzaminacyjne itp.) potwierdzające osiągnięte efekty uczenia się. Następnie teczkę przekazuje do Centrum Obsługi Studenta i Dydaktyki. Teczka ta jest przechowywana przez okres pełnego cyklu kształcenia.

Przeprowadzona analiza wybranych prac etapowych wykazała, że weryfikacja efektów uczenia się na ogół przebiega zgodnie z założeniami opisanymi w sylabusach do przedmiotów i obejmuje tematy w nich zawarte, jednak w niektórych przypadkach sprowadza się jedynie do sprawdzenia efektów z zakresu wiedzy. Dotyczy to m.in. prac przejściowych pisanych w ramach zaliczania przez studentów takich przedmiotów jak np. *analiza ekonomiczna*. Metody weryfikacji przewidziane w sylabusie do tego przedmiotu (opracowanie prezentacji na wybrany temat oraz egzamin ustny) należy ocenić jako niewystarczające z punktu widzenia założonych dla przedmiotu efektów uczenia się. Wykorzystanie jedynie formy prezentacji przez studenta zagadnień teoretycznych oraz formy egzaminu ustnego nie jest w stanie zweryfikować założonego w sylabusie poziomu kompetencji z zakresu umiejętności.

Dokonana przez ZO PKA szczegółowa analiza przedstawionej przez Uczelnię dokumentacji prac etapowych wykazała, że w wielu przypadkach nie zawierała ona wskazanych w sylabusach metod weryfikacji, co w części przypadków wytłumaczone zostało koniecznością przejścia w semestrze letnim 2019/2020 na zdalne formy kształcenia. Część udostępnionej dokumentacji była niewystarczająca do weryfikacji przyjętych efektów uczenia się (np. przedmiot *makroekonomia II*). W zaistniałych szczególnych okolicznościach kształcenia zdalnego można ją uznać za dopuszczalną, jednak nawet przy przyjęciu formy zdalnego kształcenia i weryfikowania efektów uczenia się metody te powinny być rozwinięte. W przypadku przedmiotu *wnioskowanie statystyczne* w udostępnionej dokumentacji nie znalazła się dokumentacja egzaminu z przedmiotu.

Obowiązujące na Uczelni regulacje sprzyjają zapewnieniu bezstronności, rzetelności i przejrzystości procesu weryfikacji oraz wiarygodności i porównywalności ocen. W przypadku sytuacji konfliktowych regulamin studiów przewiduje egzamin komisyjny oraz postępowanie dyscyplinarne. Indywidualne podejście stosowane jest wobec osób z niepełnosprawnością. Działania skierowane do studentów posiadających orzeczenie o stopniu niepełnosprawności lub orzeczenie równoważne nastawione są głównie na wyrównywanie ich szans. Dopuszcza się tu możliwość zamiany egzaminu pisemnego na

egzamin ustny, zaliczanie w indywidualnym terminie, czy też wydłużenie czasu na egzaminie/zliczeniu pisemnym.

Studenci kierunku ekonomia, w ramach indywidualizacji procesu kształcenia, mają przewidzianą Regulaminem Studiów możliwość ubiegania się o indywidualny program kształcenia (IPK) oraz o indywidualną organizację studiów (IOS). Umożliwia to realizację potrzeb zarówno wyróżniających się studentów, jak i tych, którzy znaleźli się w trudnej sytuacji życiowej lub są osobami z niepełnosprawnością.

Studenci będący autorami najlepszych prac dyplomowych mają możliwość opublikowania artykułu w czasopiśmie prowadzonym przez Wydawnictwo KPSW pt. „Roczniki Ekonomiczne”. Ponadto studenci mogą prezentować referaty opracowane na podstawie autorskich badań w ramach corocznej konferencji: Jeden Świat – Wiele kultur lub na Studenckim Seminarium Naukowym. Mogą oni również nieodpłatnie uczestniczyć w wykładach otwartych i konferencjach organizowanych przez Uczelnię. Uczelnia wskazała przykłady opublikowanych na bazie prac dyplomowych artykułów absolwentów kierunku *ekonomia*. W 2018 roku w Rocznikach Ekonomicznych nr 11 opublikowano dwa takie artykuły pt. *The basic relations in the labour market in the EU-15 and EU-13 member states. A comparative study of the employment and unemployment structures after 2004* oraz *Economic determinants of the functioning of primary schools in Inowrocław borough and in neighbouring boroughs Since 2010*. Przykładem aktywności studentów w tym zakresie jest również publikacja artykułu pt. *Społeczno-ekonomiczne „choroby” Ukrainy* (Roczniki Ekonomiczne nr 7), który powstał na bazie referatu wygłoszonego na Międzynarodowej Konferencji Naukowej Jeden Świat-Wiele Kultur.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 3 (kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione)

Kryterium spełnione częściowo

Uzasadnienie

Uczelnia posiada formalnie przyjęte i opublikowane, przejrzyste warunki przyjęcia kandydatów na studia, jednak przyjęcie jako jedynego kryterium posiadanie świadectwa dojrzałości powoduje brak możliwości weryfikacji w procesie rekrutacji poziomu kompetencji kandydata. Ponadto w Uchwale rekrutacyjnej nie formułuje się zasad uzupełniania różnic programowych dla kandydatów na studia II stopnia.

Opracowany system weryfikacji efektów uczenia się w założeniu umożliwia monitorowanie postępów w osiąganiu założonych efektów uczenia się oraz ich wiarygodną ocenę, jednak doskonalenia wymaga sposób prezentacji formy i warunków zaliczania poszczególnych przedmiotów. Stwierdzone błędy w opisie obowiązujących metod weryfikacji częściowej efektów uczenia się widoczne na poziomie sylabusów mogą powodować dezinformację wśród studentów co do rzeczywistych warunków zaliczania przedmiotu.

Istotny element procesu weryfikacji osiąganych efektów na ocenianym kierunku stanowi proces dyplomowania, w ramach którego student jest zobligowany do napisania pracy dyplomowej oraz zdania egzaminu dyplomowego. Praca dyplomowa w założeniu pozwala kompleksowo zweryfikować praktyczne umiejętności studenta w obszarze przeprowadzania badań, bądź też projektowania praktycznych rozwiązań problemów właściwych z punktu widzenia kierunku i profilu. Przeprowadzona

analiza losowo wybranych prac wskazuje, że w niektórych przypadkach niemożliwie było zweryfikowanie założonych efektów uczenia się w zakresie umiejętności posługiwania się aparatem badawczym właściwym dla dyscypliny ekonomia i finanse. W większości z ocenianych prac nie określono problemów badawczych, nie postawiono hipotez, jak również nie wskazano na zakres przeprowadzanych samodzielnie analiz oraz wykorzystanych w tym celu metod badawczych. Powoduje to brak możliwości weryfikacji efektu przypisanego do prac dyplomowych „*Student formułuje problem badawczy, hipotezy oraz wykorzystuje metody badawcze do rozwiązywania problemu*” (U4).

W ramach przeprowadzanej przez ZO PKA weryfikacji osiągniętych przez studentów efektów uczenia się oraz zaliczania poszczególnych semestrów stwierdzono następujące niedociągnięcia:

1. W odniesieniu do szeregu przedmiotów pojawiły się niezgodności w zakresie przewidzianej w programie studiów dla danego przedmiotu formy weryfikacji efektów uczenia się a opisem formy i warunków zaliczania w sylabusie do danego przedmiotu.
2. W odniesieniu do większości przedmiotów założono bardzo podobną formę weryfikacji efektów uczenia się wpisując w pozycji „metody weryfikacji osiągniętych efektów uczenia się” jedynie ogólne informacje typu: egzamin, kolokwium, aktywność w grupie. Dość ogólny opis warunków weryfikacji nie do końca pozwala na uzyskanie przejrzystości procesu weryfikacji efektów uczenia się oraz możliwości określenia zakresu potwierdzanej wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych.
3. W przedstawionej przez Uczelnię dokumentacji efektów uczenia się w niektórych przypadkach brakowało dokumentacji metod weryfikacji przewidzianych w sylabusie dla danego przedmiotu lub zakres przedstawionej dokumentacji nie pozwolił na weryfikację poziomu osiągnięcia założonych efektów uczenia się.
4. Analiza prac dyplomowych wykazała w większości przypadków brak sformułowania problemów badawczych, hipotezy oraz wskazania metod badawczych wykorzystanych do rozwiązywania problemu, natomiast w odniesieniu do części prac nie była możliwa weryfikacja efektów uczenia się w zakresie umiejętności posługiwania się aparatem badawczym właściwym dla dyscypliny *ekonomia i finanse*.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Brak.

Zalecenia

1. Zaleca się stosowanie metod sprawdzania i oceniania efektów uczenia się osiągniętych przez studentów dostosowanych do zakładanych efektów uczenia się oraz zapewniających możliwość sprawdzenia i ocenienia wszystkich efektów uczenia się zakładanych w programie studiów.
2. Zaleca się poprawę przejrzystości procesu weryfikacji efektów uczenia się poprzez zachowanie zgodności opisanych w sylabusie form i warunków zaliczania poszczególnych przedmiotów z założeniami programu studiów oraz rzeczywistymi warunkami weryfikacji efektów uczenia się dla danych zajęć.

3. Zaleca się podjęcie działań na rzecz podniesienia jakości prac dyplomowych adekwatnie do założonych dla danego poziomu i profilu efektów uczenia się, w tym założonego stopnia przygotowania studenta do prowadzenia działalności naukowej lub udziału w tej działalności w dyscyplinie ekonomia i finanse oraz dyscyplinie nauki o zarządzaniu i jakości.

Kryterium 4. Kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwój i doskonalenie kadry

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 4

W przedstawionej przez Uczelnię obsadzie zajęć na kierunku ekonomia znajduje się 29 nauczycieli akademickich. Aktualny i udokumentowany dorobek naukowy łącznie w zakresie dyscypliny ekonomia i finanse oraz w zakresie dyscypliny nauk o zarządzaniu i jakości posiada 11 nauczycieli akademickich (dorobek deklarowany: 19 osób). Specyfika dorobku naukowego zgłoszonej przez KPSW kadry polega na tym, że: w zakresie dyscypliny wiodącej tzn. w zakresie dyscypliny ekonomia i finanse dorobek ten posiada 13 osób (w tym 7 nauczycieli akademickich reprezentuje również osiągnięcia naukowe w zakresie dyscypliny pomocniczej tj. nauk o zarządzaniu i jakości) natomiast aktualny i udokumentowany dorobek naukowy wyłącznie w zakresie nauk o zarządzaniu i jakości posiadają 2 osoby. Pozostali nauczyciele akademicy posiadają aktualny i udokumentowany dorobek w zakresie dziedziny nauk prawnych, nauk o polityce i administracji, nauk o bezpieczeństwie oraz w zakresie dziedziny nauk humanistycznych (filozofia) czy też nauk społecznych (psychologia). Brak jakichkolwiek publikacji występuje w przypadku 2 osób. Posiadany przez nauczycieli akademickich kierunku ekonomia dorobek naukowy umożliwia prawidłową realizację zajęć, w tym nabywanie przez studentów kompetencji badawczych.

Uczelnia przedstawiła wykaz 29 nauczycieli akademickich stanowiących kadrę kierunku ekonomia: 5 osób z tytułem naukowym profesora, które reprezentują dorobek naukowy w zakresie dyscypliny ekonomia i finanse (w tym 3 osoby również z dorobkiem w zakresie dyscypliny nauki o zarządzaniu i jakości). Wśród kadry znajduje się 9 osób ze stopniem naukowym doktora habilitowanego: 2 osoby posiadają dorobek w zakresie dyscypliny ekonomia i finanse oraz nauk o zarządzaniu i jakości, 3 osoba – w zakresie dyscypliny nauki o zarządzaniu i jakości, 2 osoby w zakresie dyscypliny nauki prawne natomiast nauki humanistyczne (filozofia) oraz nauki o polityce i administracji są reprezentowane po 1 osobie (2 osoby). W grupie nauczycieli ze stopniem naukowym doktora znajduje się 8 osób, w tym 3 z dorobkiem w zakresie dyscypliny ekonomia i finanse; 1 – łącznie z dorobkiem w zakresie dyscypliny ekonomia i finanse oraz dyscypliny nauki o zarządzaniu; 3 - w zakresie dyscypliny nauki prawne oraz 1 – w zakresie psychologii. W wykazie nauczycieli akademickich stanowiących kadrę kierunku ekonomia znajduje się również 7 osób z tytułem zawodowym magistra. Struktura kwalifikacji oraz liczebność kadry w stosunku do liczby studentów (24) umożliwiają prawidłową realizację studiów na studiach I i II stopnia na kierunku ekonomia.

Kadra kierunku posiada odpowiednie kompetencje dydaktyczne.

Udział nauczycieli akademickich w procesie kształcenia na kierunku ekonomia, dla których Uczelnia jest podstawowym miejscem pracy jest nieznacznie niezgodny z obowiązującymi wymogami i wynosi 68,9% zamiast 75%

Stwierdza się nieprawidłową obsadę zajęć na studiach I stopnia w przypadku przedmiotu *matematyka* (w), *rynki finansowe* (w/ćw.), *system podatkowy* (ćw.), *sprawozdawczość przedsiębiorstw* (w), oraz na studiach II stopnia w przypadku przedmiotu *metodologia badań ekonomicznych* (w), *historia myśli ekonomicznej* (w), *gospodarowanie kapitałem ludzkim* (w/ćw.), *rynek kapitałowy i finansowy* (w), *psychologia pracy* (w) oraz *ekonomia międzynarodowa* (w). Obciążenie godzinowe osób prowadzących zajęcia jest prawidłowe.

W przypadku przedmiotu *metodologia badań ekonomicznych* (w), wykładowca posiada aktualny i udokumentowany dorobek naukowy oraz doświadczenie zawodowe w obszarze nauk prawnych, i w związku z tym można przyjąć, że posiada jednocześnie kompetencje w dziedzinie ogólnej metodologii badań. Jednakże rekomenduje się konieczność korekty udostępnionego ZO podczas wizytacji materiału dydaktycznego w postaci prezentacji „Metodologia badań naukowych cz. I”, ze względu na wprowadzające w błąd studentów kierunku ekonomia określenie „metody badawcze w naukach prawnych” na jednym ze slajdów. Wykłady z przedmiotu *matematyka* prowadzone są przez wykładowcę bez stopnia naukowego doktora oraz nieposiadającego udokumentowanego i aktualnego dorobku publikacyjnego, co należy uznać za świadectwo dokonania nieprawidłowej obsady zajęć, zwłaszcza na kierunku kształcenia o profilu ogólnoakademickim. Pewnym usprawiedliwieniem tego stanu rzeczy może być jedynie długoletnie doświadczenie dydaktyczne w zakresie wykładanego przedmiotu. Nieprawidłowy przydział zajęć występuje również w odniesieniu do wykładu z przedmiotu *psychologia pracy* ponieważ wykładowcą jest osoba z tytułem magistra, która nie posiada żadnego udokumentowanego i aktualnego dorobku naukowego. Osoba prowadząca wykład posiada jednak praktyczne doświadczenie zawodowe ściśle powiązane z zakresem przedmiotowych treści kształcenia wykładu *psychologia pracy*, i w związku z tym odnośny przydział zajęć należy zatem uznać za rozwiązanie dopuszczalne.

Obciążenie godzinowe nauczycieli akademickich zatrudnionych w Uczelni jako podstawowym miejscu pracy jest zgodne z wymaganiami.

Nauczyciele akademicy są przygotowani do prowadzenia zajęć w z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość. W związku z sytuacją pandemii, we wrześniu br. odbyły się szkolenia, które umożliwiają odbywanie zajęć z wykorzystaniem narzędzia Meet Google. Nauczyciele akademicy mogą także korzystać z innych narzędzi (Microsoft Teams, Webex, Zoom, ClickMeeting, Discord). Funkcjonujący w Uczelni Internetowy System obsługi, dostępu do materiałów dydaktycznych i informacji umożliwia władzom Uczelni, w tym opiekunowi kierunku bieżące monitorowanie i kontrolę realizacji zajęć. Wykładowcy raportują co miesiąc stan realizacji zajęć. Jednakże część zajęć odbywa się jedynie w formie asynchronicznej.

Raport samooceny stwierdza, że priorytetem Uczelni jest stabilizacja i rozwój własnej kadry oraz pozyskiwanie takich osób z zewnątrz, które rokuje rozwój naukowy, inicjują nowe formy kształcenia nowe formy zaangażowania studentów. Dobór kadry jest transparentny. W przypadku vacatu, organizowane są konkursy na stanowiska (informacja na stronach Uczelni, stronach MNiSW; MEiN).

Nauczyciele akademicy (wszystkie zajęcia) są oceniani przez studentów przy pomocy elektronicznej ankiety w systemie ISOP-ISOS (Internetowym Systemie Obsługi Pracownika – Internetowym Systemie Obsługi Studenta) po zakończeniu każdego semestru. Ocena odbywa się zgodnie z Zarządzeniem nr 21 G/2011 Rektora KPSW z dnia 01 października 2011r. w sprawie wprowadzenia wzoru kwestionariusza studenckiej oceny zajęć. Weryfikacja poziomu kształcenia odbywa się również poprzez hospitacje zajęć wykładowców przez innych nauczycieli akademickich, na mocy Zarządzenia nr 26/2020 Rektora KPSW

z dnia 19 maja 2020 roku w sprawie wprowadzenia procedury hospitacji zajęć dydaktycznych, w tym częstotliwości, metodyki, kryteriów oceny zajęć oraz zasad wykorzystania wyników.

Od 2021 roku przeprowadzana będzie ocena na podstawie Zarządzenia nr 34/2019 Rektora KPSW z dnia 30 grudnia 2019 roku w sprawie wprowadzenia Regulaminu okresowej oceny nauczycieli akademickich. Ewaluacja aktywności zawodowej będzie dotyczyć obszaru jakości prowadzonych zajęć, rozwoju naukowego, osiągnięć organizacyjnych oraz poziomu podnoszenia kompetencji zawodowych. Pierwsza ocena zostanie przeprowadzona w 2021 roku. Do czasu wprowadzenia w/w Regulaminu osoby ze stopniem doktora podlegały ocenie co rok, doktorzy habilitowani i profesorowie – nie rzadziej niż co 5 lat.

Wnioski z ankiet studenckich są wykorzystywane w procesie doskonalenia kadry: w przypadku oceny negatywnej lub wysoce negatywnej dziekan jest zobowiązany do przeprowadzenia rozmowy z nauczycielem akademickim, pojawia się propozycja rezygnacji z pracy. Kilka lat temu władze nie przedłużyły umowy o pracę z nauczycielem akademickim, który uzyskiwał niskie oceny w ankietach studenckich. Wyniki ankietyzacji wykładowców za rok 2018/2019 przeprowadzone w systemie internetowym ISOS na kierunku ekonomia są dość wysokie (ocena średnia 4,82). Zdaniem władz WPAiE (Raport oceny pracy dydaktycznej nauczycieli akademickich Wydziału Prawa, Administracji i Ekonomii dokonanej przez studentów w roku akademickim 2018/2019), nie ma potrzeby podejmowania globalnych działań naprawczych natomiast należy przyrzeć się ocenom poszczególnych nauczycieli akademickich. Ocena wyników ankietyzacji (na podstawie 11 kryteriów) w odniesieniu do poszczególnych wykładowców miałyby służyć podjęciu przez przełożonych działań, które pomogą udoskonalić działalność dydaktyczną danej osoby.

Za politykę kadrową odpowiada Rektor (wcześniej Dziekan). KPSW stwarza możliwości rozwoju badawczej aktywności kadry akademickiej związanej z kierunkiem ekonomia poprzez finansowanie bądź dofinansowanie procedur awansu habilitacyjnego i doktorskiego, wyjazdów na staże, konferencje międzynarodowe, dofinansowanie recenzji i druku publikacji krajowych i obcojęzycznych oraz kosztów kształcenia na studiach podyplomowych. KPSW była inicjatorką powołania Warsztatów Naukowych dla Doktorantów i Habilitantów (udział osób z innych ośrodków), które służą naukowemu rozwojowi kadry. W latach 2014-2019 w grupie nauczycieli akademickich związanych z kierunkiem ekonomia, 8 osób otrzymało stopień naukowy doktora habilitowanego, 11 osób - stopień naukowy doktora. Dofinansowanie naukowego rozwoju oraz międzynarodowej i krajowej aktywności kadry kierunku ekonomia wyniosło ponad 1,5 mln zł w latach 2013-2020.

W KPSW od 2016 roku działa rzecznik akademicki (ombudsman), którego zadaniem jest ochrona dobra całej społeczności akademickiej. Z informacji uzyskanych podczas wizytacji wynika, że studenci składają sporadycznie skargi i zażalenia kierowane wobec wykładowców, natomiast od czasu pandemii nasiliły się pytania i wątpliwości dotyczące organizacji studiów. W komunikacie nr 1/2020 Prorektor ds. Kształcenia i Studentów KPSW z dnia 26 lutego 2020 w sprawie: zasad rozwiązywania konfliktów, w sposób szczegółowy zostały określone procedury postępowania w przypadku wystąpienia konfliktów na linii student - wykładowca. W Uczelni trwają również prace nad wprowadzeniem procedur mediacji rówieśniczej (we współpracy z kuratorium oświaty).

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 4 (kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione)

Kryterium spełnione częściowo.

Uzasadnienie

1. Udział nauczycieli akademickich w procesie kształcenia na kierunku ekonomia, dla których Uczelnia jest podstawowym miejscem pracy jest nieznacznie niezgodny z obowiązującymi wymogami i wynosi 68,9% zamiast 75%.

2. Nieprawidłowa obsada zajęć na studiach I stopnia w przypadku przedmiotu:

- *matematyka (w)*,
- *rynki finansowe (w/ćw.)*,
- *system podatkowy (ćw.)*,
- *sprawozdawczość przedsiębiorstw (w)*,

3. Nieprawidłowa obsada zajęć na studiach II stopnia w przypadku przedmiotu:

- *metodologia badań ekonomicznych (w)*,
- *historia myśli ekonomicznej (w)*,
- *gospodarowanie kapitałem ludzkim (w/ćw.)*,
- *rynek kapitałowy i finansowy (w)*,
- *psychologia pracy (w)*,
- *ekonomia międzynarodowa (w)*.

Wykładowcy prowadzący te zajęcia nie posiadają aktualnego udokumentowanego dorobku naukowego w obszarze przedmiotowych treści kształcenia związanych z w/w przedmiotami.

4. Wykłady prowadzone przez osoby z tytułem magistra:

- na studiach I stopnia przedmiot *matematyka*: przydział zajęć nie gwarantuje prawidłowej realizacji zajęć i nie zapewnia uzyskania przez studentów zamierzonych efektów uczenia się oraz kompetencji badawczych.
- na studiach II stopnia przedmiot *psychologia pracy*: przydział zajęć nie gwarantuje prawidłowej realizacji zajęć i nie zapewnia uzyskania przez studentów zamierzonych efektów uczenia się

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Brak.

Zalecenia

1. Zaleca się powiększenie udziału nauczycieli akademickich w procesie kształcenia na kierunku ekonomia, dla których Uczelnia jest podstawowym miejscem pracy: obecnie jest on nieznacznie niezgodny z obowiązującymi wymogami i wynosi 68,9% zamiast 75%.

2. Zaleca się niezwłoczne dokonanie zmiany przydziału zajęć w odniesieniu do zajęć na studiach I stopnia z przedmiotu: *rynki finansowe (w/ćw.)*, *system podatkowy (ćw.)*, *sprawozdawczość przedsiębiorstw (w)*.

3. Zaleca się niezwłoczne dokonanie zmiany przydziału zajęć w odniesieniu do zajęć na studiach II stopnia w przypadku przedmiotu *historia myśli ekonomicznej (w)*, *gospodarowanie kapitałem ludzkim (w/ćw.)*, *rynek kapitałowy i finansowy (w)*, oraz *ekonomia międzynarodowa (w)*.

4. Zaleca się powierzenie wykładu do przedmiotu *psychologia pracy* oraz *matematyka* osobom ze stopniem naukowym doktora. Zajęcia z matematyki są związane z prowadzoną w uczelni działalnością naukową i osoba je prowadząca powinna posiadać udokumentowany dorobek naukowy.

Kryterium 5. Infrastruktura i zasoby edukacyjne wykorzystywane w realizacji programu studiów oraz ich doskonalenie

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 5

Sale i specjalistyczne pracownie dydaktyczne oraz ich wyposażenie są zgodne z potrzebami procesu kształcenia na kierunku ekonomia, są adekwatne do rzeczywistych warunków przyszłej pracy zawodowej i badawczej studentów oraz umożliwiają prawidłową realizację zajęć.

W 4 pracowniach komputerowych jest zainstalowane oprogramowanie MS Windows. Oprogramowanie specjalistyczne typu Statistica, Symfonia itp. jest dostępne mobilnie dzięki wykorzystaniu zasobów Internetowego Systemu Obsługi, dostępu do materiałów dydaktycznych i informacji.

Liczba pomieszczeń dydaktycznych, którymi dysponuje Uczelnia jest wystarczająca w stosunku do liczby studentów i liczebności grup (łącznie 90 sal dydaktycznych). Siedziba Wydziału położona jest w nowoczesnym budynku przy ul. Toruńskiej 55-57, w którym znajduje się 6 auli, ponad 30 sal dydaktycznych, 4 specjalistyczne laboratoria, w których zainstalowane jest oprogramowanie MS Windows, pracownia z klastrami obliczeniowymi oraz pracownie CISCO. Od roku 2011 funkcjonuje ekologiczna serwerownia wyposażona m.in. w klastry BladeCenter, których zasoby są wykorzystywane w procesie dydaktycznym.

Lokalizacja Biblioteki w siedzibie Wydziału jest dla studentów korzystna. Biblioteka jest otwarta od wtorku do piątku w g. 8:00-16:00, w soboty w g. 8:00-15:00 oraz niedziele w g. 8:00-17:00. W okresie pandemii zasoby biblioteczne są dostępne tradycyjnie jedynie w terminach, kiedy są przeprowadzane zajęcia praktyczne.

Infrastruktura dydaktyczna, naukowa i biblioteczna jest zgodna z zasadami BHP. Poza tym na początku studiów (I stopień) studenci realizują 10-godzinne zajęcia z BHP.

Studenci oraz pracownicy mają zapewniony dostęp do sieci bezprzewodowej w budynkach KPSW oraz dostęp do publikacji elektronicznych, programów specjalistycznych typu Lex, WINBUD, Autocad, C-GEO, Micromapa, Lisa, Didactic, Winkalk, Sketschbook Designer, Statistica, Symfonia. Studenci mają również dostęp do specjalistycznego oprogramowania poza godzinami zajęć tj. spoza siedziby Uczelni w zależności od typu oprogramowania, i rodzaju wykupionej przez Uczelnię licencji. Niektóre programy może student zainstalować na własnym komputerze.

Infrastruktura dydaktyczna, naukowa wszystkich budynków oraz infrastruktura dydaktyczna biblioteki jest dostosowana do potrzeb osób z niepełnosprawnościami: podjazdy, brak progów pomiędzy pomieszczeniami, dźwigi osobowe z udogodnieniami dla osób niewidomych i słabowidzących (przyciski oznaczone Braillem, informacje głosowe) oraz osób poruszających się na wózkach (szerokość drzwi ponad 90 cm) i sanitariaty, wydzielone miejsca parkingowe. Udogodnienia dodatkowe dla osób

z niepełnosprawnościami w kompleksie Biblioteki: stanowiska komputerowe posiadające lupe elektroniczną, klawiaturę nakładkową, syntetyzator mowy – program Ivona, Ekspres – Ivo; schodołaz w razie awarii windy.

Zasoby biblioteczne są dostępne tradycyjnie oraz z wykorzystaniem internetowych baz danych: Wirtualna Biblioteka Nauki, ACADEMICA, BAZ-ekon, e-Publikacje Nauki Polskiej, Ekonomia on-line, Euro-Lex, SCIENCE, TheGlobalEconomy.com., CEJSH itd. Studenci uzyskują dostęp do Pracowni Multimedialnej pobierając kody z systemu USO-4.

W zdecydowanej większości zasoby biblioteczne obejmują pozycje zalecane w sylabusach (dokonano analizy publikacji z pierwszego miejsca literatury podstawowej): M. Rekowski, Mikroekonomia; M. Osińska (red.), Ekonometria współczesna; D. Begg, S. Fischer, R. Dornbusch, Ekonomia: Makroekonomia; W. Siuda, Elementy prawa dla ekonomistów; J. Podgórski, Statystyka dla studiów licencjackich; R.W. Griffin, Podstawy zarządzania organizacjami; B. Gierusz, Podręcznik samodzielnego księgowania; J. Auleytner, Polityka społeczna; W.F. Samuelson, S.G. Marks, Ekonomia menedżerska; P.J. Montiel, Makroekonomia międzynarodowa; R. Bartkowiak, Historia myśli ekonomicznej; W. Dębski, Rynek finansowy i jego mechanizmy; N. Chmiel, Psychologia pracy i organizacji; K. Czunakowski, W. Gabrusewicz, E. Nowak, Podstawy rachunkowości zarządczej; Bogucki, T. Pietrzykowski, Etyka w administracji publicznej. Wprawdzie w zasobach brak kilku pozycji z pierwszego miejsca literatury podstawowej (P.R. Krugman, M. Obstfeld, Ekonomia międzynarodowa; M. Juchniewicz (red.), Zarządzanie kapitałem ludzkim. Procesy - narzędzia – aplikacje; Z. Messner, J. Plaff, Rachunkowość finansowa, część I; M. Ekes, Zbiór zadań z algebry liniowej; K. Wojtyła, Elementarz etyczny), ale dostępne są prace wymieniane na kolejnych miejscach w sylabusie.

Zasoby biblioteczne są dostępne tradycyjnie tj. w Bibliotece, pracowni multimedialnej oraz wypożyczalni. Studenci mają zapewniony stały dostęp do baz danych Biblioteki oraz wirtualnego katalogu poza siedzibą Uczelni. W przypadku braku wystarczających umiejętności do obsługi baz danych i katalogu, studenci mogą (w czasie pandemii) uzyskać w g. 9:00-16:00 pomoc telefoniczną, bądź e-mailową od pracowników Biblioteki.

Zasoby biblioteczne, informacyjne oraz edukacyjne są dostosowane do osób z niepełnosprawnościami w Bibliotece i Pracowni Multimedialnej.

Materiały dydaktyczne opracowane przez nauczycieli akademickich w formie elektronicznej są dostępne dla studentów w ISOS – platformie Internetowego Systemu Obsługi, dostępu do materiałów dydaktycznych i informacji.

Okresowe przeglądy infrastruktury dydaktycznej, naukowej są prowadzone na mocy Zarządzenia nr 26/2019 Prezydenta KPSW z dnia 30 września 2019 roku w sprawie: zmiany zarządzenia w sprawie przeglądów zasobów materialnych oraz infrastruktury dydaktycznej i informacyjnej. W pracach zespołu uczestniczy przedstawiciel studentów. Studenci oceniają stan zasobów bibliotecznych wypełniając ankiety (wyniki są dobre).

W corocznych ocenach stanu zasobów bibliotecznych przeprowadzanych na mocy Zarządzenia nr 2/2017 Rektora KPSW w sprawie: przeglądów zasobów Biblioteki Głównej, jest zapewniony udział nauczycieli akademickich, studentów oraz absolwentów. W połowie września wykładowcy zgłaszają e-mailowo bądź telefonicznie zapotrzebowania na publikacje. Studenci oceniają stan zasobów bibliotecznych wypełniając ankiety (wyniki są dobre).

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 5 (kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione)

Kryterium spełnione

Uzasadnienie

Infrastruktura i zasoby edukacyjne wykorzystywane w realizacji programu studiów spełniają w stopniu bardzo dobrym wszystkie standardy jakości oraz poszczególne wskaźniki standardów jakości. Na ocenę tę składa się nowoczesna infrastruktura dydaktyczna (sale wyposażone w projektory i laptopy), dostosowanie infrastruktury dydaktycznej i bibliotecznej do potrzeb osób z niepełnosprawnością, dostęp studentów do specjalistycznego oprogramowania w pracowniach komputerowych i w pewnym zakresie - dostęp do programów poza siedzibą Uczelni. Infrastruktura biblioteczna pozwala na swobodne korzystanie z zasobów tradycyjnych oraz bogatych baz internetowych. Na szczególnie pozytywną opinię zasługuje funkcjonowanie zintegrowanego internetowego Systemu Obsługi, dostępu do materiałów dydaktycznych i informacji.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Praktyki, które zgodnie z załącznikiem 4 Statutu PKA wyróżniają się skutecznością, uniwersalnością, innowacyjnością, wzorcowością, etycznością i trwałością (pkt 2 – ze względu na niedający się przewidzieć czas trwania pandemii):

1. Funkcjonowanie Internetowego Systemu Obsługi, dostępu do materiałów dydaktycznych i informacji. Opracowana przez pracowników KPSW i doskonalona od 2012 roku platforma służy studentom (ISOP-ISOS), nauczycielom akademickim (ISOP) oraz pracownikom administracji (ISA), do kompleksowej i skutecznej wymiany organizacyjnych i zarządczych informacji, przekazywania materiałów dydaktycznych, prowadzenia zajęć w trybie offline i online, przeprowadzania egzaminów i zaliczeń on-line, a także monitorowania wszystkich form aktywności w Uczelni. Funkcjonalność i techniczna sprawność platformy została doceniona w konkursie grantowym NCBR – Uczelnia uzyskała 1 mln zł na dalsze udoskonalenie tego systemu.
2. Pomoc w czasie pandemii. W przypadku braku wystarczających umiejętności do obsługi baz danych i katalogu czy systemu wypożyczania, studenci mogą uzyskać w ciągu tygodnia w godz. 9:00-16:00 pomoc telefoniczną, bądź e-mailową od pracowników Biblioteki. Rozwiązanie to z pewnością służy doskonaleniu poziomu kształcenia studentów i wpływa pozytywnie na poczucie ich bezpieczeństwa kształtując jednocześnie poczucie identyfikacji z Uczelnią.

Zalecenia

Brak.

Kryterium 6. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów oraz jej wpływ na rozwój kierunku

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 6

Wydział Nauk Prawnych, Społecznych i Humanistycznych (WNPSiH) współpracuje z ponad trzydziestoma interesariuszami zewnętrznymi, wśród których są przedsiębiorstwa (m. in. P.W.U. BETA, Suwary S.A., F.H.U. DORMAR, P.W. ASER, Oleris sp. z o.o.), instytucje finansowe (Santander Bank Polska w Toruniu, Bank Spółdzielczy w Koronowie, broker ubezpieczeniowy MENTOR S.A.), jednostki administracji publicznej (m. in. Powiatowy Urząd Pracy w Bydgoszczy, Urząd Statystyczny w Bydgoszczy, Wojewódzka Inspekcja Handlowa w Bydgoszczy, Wojewódzka Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Bydgoszczy), agencje rządowe i samorządowe (Kujawsko-Pomorska Agencja Innowacji, Główna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad) oraz organizacje pozarządowe (Polskie Towarzystwo Ekonomiczne Oddział w Bydgoszczy, Fundacja Gospodarcza Pro Europa, Kujawsko-Pomorski Związek Pracodawców i Przedsiębiorców). Większość podmiotów w gronie współpracującym z jednostką jest związana z kierunkiem ekonomia, choć tylko w przypadku niektórych z nich współpraca ma charakter wielopoziomowy i regularny.

Interesariusze zewnętrzni ocenianego kierunku zostali włączeni do współpracy poprzez rozwiązania instytucjonalne. Na poziomie uczelni powołana została w 2012 roku Rada Doradcza Pracodawców, Przedsiębiorców i Samorządowców, w której składzie znaleźli się też interesariusze kierunku Ekonomia. W celu usprawnienia współpracy w 2015 roku powołana została przy wizytowanej jednostce Wydziałowa Rada Doradcza Pracodawców, Przedsiębiorców i Samorządowców (WRDPPiS), która od tego czasu stanowi podstawową formę sformalizowanego współdziałania. Do zadań WRDPPiS należy opiniowanie programu kształcenia i efektów uczenia się, doradzanie w zakresie strategii rozwoju kierunku, przedstawianie potrzeb rynku pracy w zakresie kwalifikacji wymaganych od absolwentów kierunku Ekonomia. Pracodawcy reprezentowani w WRDPPiS oferują też miejsca odbywania praktyk dla studentów oraz staży absolwenckich. Posiedzenia Rady w pełnym składzie odbywają się raz w roku i są protokołowane, ZO PKA potwierdziła na podstawie treści protokołów, że wśród zagadnień poruszanych na posiedzeniach, istotną część zajmowały sprawy dotyczące kierunku Ekonomia. Na podstawie opinii WRDPPiS wprowadzono praktyki studenckie, a w 2019 roku zwiększono ich wymiar do 4 tygodni również po uzyskaniu pozytywnej opinii członków Rady. WNPSiH prowadzi ciągły dialog z członkami Rady pomiędzy jej posiedzeniami, w kwestiach bieżących dotyczących kierunku Ekonomia. Aby wzmocnić i usprawnić relację z otoczeniem społeczno-gospodarczym, władze WNPSiH wydelegowały jednego z pracowników naukowo-dydaktycznych do stałego koordynowania współpracy, przy czym osoba ta ma wieloletnie doświadczenie zawodowe zdobyte poza uczelnią.

Znaczna część kadry naukowo-dydaktycznej prowadzi działalność ekspercką na rzecz instytucji zewnętrznych, uczestniczy w pracach zespołów problemowych oraz organizacji pozarządowych, a także prowadzi działalność zawodową poza uczelnią. Przyczynia się to nawiązywania relacji z otoczeniem i nowych wspólnych inicjatyw z interesariuszami zewnętrznymi. Wśród wspólnych przedsięwzięć, podjętych w efekcie nieformalnych relacji oraz aktywności członków WRDPPiS na wyróżnienie zasługuje:

- udział grupy studentów kierunku ekonomia w konkursie „100 lat ochrony własności przemysłowej w Polsce”, organizowanego przez Kujawsko-Pomorską Agencję Innowacji (z którą związanych jest dwóch pracowników Wydziału) – wyniki konkursowe studentów ocenianego kierunku zostały wysoko ocenione przez organizatorów;
- cykl corocznych spotkań ze statystyką, organizowanych na uczelni dzięki współpracy z lokalnymi oddziałami Głównego Urzędu Statystycznego w Bydgoszczy, Toruniu i Włocławku, prowadzone przez pracowników tej instytucji;

Warto odnotować, że jednostka mając na uwadze rozwój ocenianego kierunku podjęła starania, aby poszerzyć krąg partnerów do współpracy. Wzorcowym przykładem takiego przedsięwzięcia jest zorganizowanie w październiku 2019 roku I Kujawsko-Pomorskiego Forum Nauki i Innowacyjności. W wydarzeniu tym udział wzięli przedstawiciele 22 firm oraz instytucji otoczenia biznesu. Zaproszone firmy miały okazję zaprezentować zrealizowane projekty badawczo-rozwojowe, a ponadto osobną dużą prezentację przeprowadzili przedstawiciele BraveSeed Fund oraz Brave Venture Capital – funduszy zajmujących się finansowaniem przedsiębiorstw akademickich i projektów o wysokim potencjale innowacyjności. Wydarzenie stanowiło bardzo dobrą okazję do promocji uczelni, a w szczególności WNPSiH i kierunku Ekonomia. Jako odpowiedź na zapotrzebowanie zgłoszone przez przedstawicieli biznesu obecnych na forum od roku akademickiego 2020/2021 do programu kierunku Ekonomia wprowadzono przedmiot „Zarządzanie własnością przemysłową w gospodarce”.

Kontakty nawiązane w trakcie I Kujawsko-Pomorskiego Forum Nauki i Innowacyjności są kontynuowane. Pomimo utrudnień wynikających z restrykcji sanitarnych, w kwietniu 2020 roku przeprowadzono ankietę ewaluacyjną wśród interesariuszy zewnętrznych uczestniczących wcześniej w wydarzeniu. Dzięki ankiecie zebrano cenne informacje o potrzebach i oczekiwaniach potencjalnych partnerów i podtrzymano cenne kontakty.

Wydział podejmuje działania adresowane do różnych grup społecznych na rzecz propagowania wiedzy i umiejętności z zakresu ekonomii oraz ocenianego kierunku. W tym zakresie należy wspomnieć zaangażowanie pracowników związanych z ocenianym kierunkiem w prowadzenie seminariów i warsztatów w ramach Światowego Tygodnia Przedsiębiorczości oraz Międzynarodowych Dni Nauki. Ponadto kadra i studenci kierunku Ekonomia uczestniczą w cyklicznym wydarzeniu „Studia na próbę”, w ramach którego uczniowie szkół średnich z Bydgoszczy i regionu mają uczestniczyć w otwartych wykładach, zapoznając się z uczelnią. W toku wizytacji nie udało się jednak ustalić, na ile wymienione działania przekładają się na doskonalenie oferty uczelni w zakresie ocenianego kierunku, zwiększenie rozpoznawalności marki, a także poprawę wskaźników naboru na studia.

Interesariusze zewnętrzni obecni na spotkaniu z ZO PKA dobrze ocenili współpracę z WNPSiH i poszczególnymi przedstawicielami kadry. W opinii pracodawców kształcenie na kierunku Ekonomia ma odpowiednio wysoki poziom. Doceniali zgodność otwartości władz i kadry (zarówno uczelni, jak i wydziału) na zgłaszane potrzeby i sugestie. ZO PKA ustalił, że część interesariuszy kierunku Ekonomia reprezentowanych w ostatnich latach przekierowała swoje zainteresowanie na kierunek Finanse i Rachunkowość, uruchomiony na profilu praktycznym. Dostrzegając tę tendencję jednostka wprowadziła promocyjne warunki opłat za studia: w roku akademickim 2020/2021 studenci podejmujący studia na kierunku Ekonomia na profilu ogólnoakademickim uzyskali możliwość wybrać Finanse i Rachunkowość jako drugi kierunek, płacąc czesne tylko za kierunek Ekonomia. Rozwiązanie to zostało dobrze ocenione przez pracodawców i w ocenie ZO PKA może przyczynić się nie tylko do poprawy rekrutacji na kierunku Ekonomia, ale także do zapewnienia studentom kompleksowego zestawu kwalifikacji potrzebnych na rynku pracy.

Z perspektywy otoczenia społeczno-gospodarczego istotną słabością Uczelni, także w zakresie ocenianego kierunku jest brak dedykowanych kanałów komunikacji dla potencjalnych nowych partnerów. Na stronie internetowej (podstawowej oraz BIP) brak jest jakichkolwiek informacji przeznaczonych bezpośrednio dla interesariuszy zewnętrznych, w tym danych kontaktowych do osób, z którymi należy kontaktować się w zakresie współpracy. Ogranicza to znacząco zasięg oddziaływania uczelni na potencjalnych interesariuszy zewnętrznych. Nie sprzyja to także budowaniu marki uczelni

wśród pracodawców. Pomimo wypracowania na uczelni bardzo dobrych rozwiązań w zakresie elektronicznej obsługi studentów i pracowników dydaktycznych, nie wykorzystano tej platformy do zapewnienia kontaktu i wymiany dokumentów z pracodawcami. ZO PKA rekomenduje, aby treść strony internetowej i profilu społecznościowego uczelni w serwisie Facebook uzupełnić o sekcje przeznaczone dla interesariuszy zewnętrznych, ze szczególnym uwzględnieniem pracodawców. Sugeruje się, aby przez zawartość serwisów internetowych wskazywać na potencjalne obszary współpracy, z uwzględnieniem kierunku Ekonomia. Ponadto rekomenduje się, aby na bazie uczelnianej platformy ISOS/ISOP zbudować podobne rozwiązanie dla zapewnienia obsługi interesariuszy zewnętrznych.

WNPSiH dokonuje regularnych przeglądów współpracy z interesariuszami w ramach corocznych posiedzeń WRDPPiS. Uwagi zebrane w trakcie tych spotkań są wykorzystywane w pracach Zespołu ds. Zapewniania i Doskonalenia Jakości Kształcenia. Należy jednak odnotować, że w trakcie posiedzeń Rady poruszane są przede wszystkim zagadnienia bieżące. Dokonywane przeglądy współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym nie mają charakteru uporządkowanego i kompleksowego, brakuje w nich także perspektywy strategicznej. W efekcie jednostka nie identyfikuje prawidłowo wszystkich szans, zagrożeń, słabości i mocnych stron współpracy z interesariuszami. Przykładem jest tutaj sytuacja dotycząca realizacji praktyk studenckich w sytuacji, gdy wielu pracodawców przeszło na model pracy zdalnej. Problem został dostrzeżony przez władze WNPSiH i przedstawiony na ostatnim posiedzeniu WRDPPiS, jednakże nie przeprowadzono analizy wszystkich szans i zagrożeń z tym związanych, w kontekście potrzeb otoczenia społeczno-gospodarczego i jakości kształcenia. Nie stosując kompleksowej ewaluacji współpracy z otoczeniem jednostka nie zdiagnozowała też problemu braku komunikacji kierowanej do interesariuszy zewnętrznych za pośrednictwem uczelnianych serwisów internetowych. ZO PKA rekomenduje, aby wprowadzić zasadę prowadzenia usystematyzowanej, sformalizowanej i kompleksowej ewaluacji w zakresie współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym. Rekomenduje się, aby ewaluacja była przeprowadzana regularnie, nie rzadziej niż raz na rok, a jej zakres powinien obejmować nie tylko bieżące problemy i podsumowanie działań, ale przede wszystkim ocenę ich skuteczności, wnioski korygujące i doskonalące oraz wskazania strategiczne dotyczące rozwoju współpracy z otoczeniem i jej wpływu na proces kształcenia.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 6 (kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione)

Kryterium spełnione

Uzasadnienie

Wydział Nauk Prawnych, Społecznych i Humanistycznych prowadzi wielopoziomową współpracę z interesariuszami zewnętrznymi kierunku ekonomia. W toku wizytacji ustalono, że poziom i zakres tej współpracy odpowiadają bieżącym potrzebom kierunku.

Mocne strony:

- liczne grono interesariuszy zewnętrznych współpracujących z kierunkiem,
- uruchomienie instytucjonalnych form współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym, a przez to zapewnienie interesariuszom zewnętrznym wpływu na rozwój ocenianego kierunku,
- aktywna postawa na rzecz poszerzania grona interesariuszy zewnętrznych i oraz zwiększania zakresu współpracy z nimi,

- znaczący udział kadry naukowo-dydaktycznej w działalności instytucji zewnętrznych, będących również interesariuszami kierunku ekonomia.

Słabe strony:

- brak dedykowanej ścieżki kontaktu dla interesariuszy zewnętrznych, brak dedykowanej sekcji dla nich na stronie internetowej uczelni, a także pominięcie partnerów przy opracowaniu systemu ISOS/ISOP,
- niewystarczające mechanizmy w zakresie ewaluacji współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym.

Wskazane słabe strony nie stanowią bezpośredniego zagrożenia dla rozwoju współpracy z interesariuszami zewnętrznymi. Mając jednak na uwadze dalszy rozwój kierunku ekonomia i doskonalenie programu i procesu kształcenia w dłuższej perspektywie, Uczelnia powinna poddać refleksji rekomendacje przedstawione w treści oceny oraz sukcesywnie wdrażać stosowne działania.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Brak.

Zalecenia

Brak.

Kryterium 7. Warunki i sposoby podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 7

Rodzaj, zakres i zasięg umiędzynarodowienia procesu kształcenia są zgodne z koncepcją i celami kształcenia. KPSW współpracuje z 32 uczelniami m.in. z Włoch, Hiszpanii, Portugalii, Turcji, Bułgarii, Litwy, USA, Kirgistanu, Chin. Kadra kierunku ekonomia uczestniczy również z referatami w międzynarodowych konferencjach (14 wystąpień w latach 2015-2018). W latach 2014/2015-2019/2020 wykładowcy kształcący na ocenianym kierunku odbyli 37 wyjazdów do uczelni partnerskich (niektóre osoby wielokrotnie). W tym samym czasie do Instytutu Nauk Ekonomicznych przyjechało na staże, szkolenia, w celu przeprowadzenia wykładu - 11 wykładowców z zagranicy powiązanych z kierunkiem ekonomia. W okresie od roku 2017/2018-2019/2020 odbyło się 38 wyjazdów przedstawicieli władz Uczelni oraz pracowników administracji.

Uczelnia uczestniczy w programie Erasmus+: Nauczyciele akademicki kierunku ekonomia w ramach programu Erasmus+ uczestniczyli w latach 2013-2019 w szkoleniach w uczelniach za granicą oraz wyjeżdżali na staże zagraniczne (2 osoby w latach 2015-2018). w latach 2014/15-2020/2021 studiowało (bądź nadal studiuje) 49 studentów z zagranicy na kierunkach innych niż ekonomia oraz wyjechało na studia za granicę 7 osób - również spoza kierunku ekonomia. Powodem braku zainteresowania wyjazdami studentów kierunku ekonomia na studia bądź na praktyki za granicę (Program Erasmus+, umowy bilateralne), są trudności z pogodzeniem wyjazdu z pracą oraz życiem prywatnym.

KPSW stwarza możliwości rozwoju międzynarodowej aktywności kadry akademickiej związanej z kierunkiem ekonomia poprzez finansowanie bądź dofinansowanie wyjazdów na staże, konferencje międzynarodowe oraz dofinansowanie recenzji i druku publikacji obcojęzycznych wydawanych we współpracy Fundacją Watykańską Joseph Ratzinger – Benedykt XVI oraz z Parlamentem Europejskim. W latach 2013-2020 dofinansowanie badawczej mobilności międzynarodowej oraz krajowej wyniosło ponad 1,5 mln zł.

Uczelnia stwarza możliwości rozwoju międzynarodowej mobilności studentów. W planie studiów niestacjonarnych I stopnia wymiar kształcenia języka obcego wynosi 88 godz., na studiach niestacjonarnych II stopnia - 44 godz. (język specjalistyczny). Powołano międzynarodowe Centrum dla Studentów Zagranicznych, niekiedy umieszcza się międzynarodowe treści w programach studiów. Dział Współpracy z Zagranicą, kadra kierunku oraz władze Uczelni angażują się w informowanie i promowanie tego typu aktywności: organizacja Dni Erasmusa+ dla studentów i nauczycieli akademickich (w grudniu 2019 w spotkaniu wzięli udział tylko nauczyciele akademicy). Studenci studiów II stopnia mają w programie kształcenia przedmiot do wyboru prowadzony w języku angielskim (*European integration and its impact on agriculture in Poland*) bądź angielskim i rosyjskim (*Theories of collective action*) jednakże studenci tych przedmiotów nie wybierają. W ramach wykładów otwartych studenci mają okazję poszerzenia kompetencji językowych słuchając gości z zagranicy np. z Wydziałów Ekonomii z New Bulgarian University, Siirt Universitesi (Turcja), Kazimiero Simonaviciaus Universitetas (Litwa).

Proces umiędzynarodowienia jest na bieżąco monitorowany przez Dział Współpracy z Zagranicą oraz władze KPSW. Uzyskane podczas wizytacji dokumenty mają charakter raportowania skali i zakresu tego procesu.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 7 (kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione)

Kryterium spełnione

Uzasadnienie

Zakres i zasięg umiędzynarodowienia jest zgodny z koncepcją i celami kształcenia na kierunku ekonomia. Uczelnia współpracuje z 32 uczelniami partnerskimi. Nauczyciele akademicy oraz studenci mają możliwości rozwoju własnej międzynarodowej aktywności. Międzynarodowa mobilność kadry jest współfinansowana przez władze KPSW. Bardzo niska (zerowa) aktywność studentów kierunku ekonomia wynika z powodów zawodowo-prywatnych. Zakres i zasięg międzynarodowej mobilności jest monitorowany przez władze Uczelni.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Brak

Zalecenia

Brak

Kryterium 8. Wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy oraz rozwój i doskonalenie form wsparcia

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 8

Studenci kierunku ekonomia mają dostęp do różnorodnych form wsparcia w ramach realizacji procesu uczenia się. Uczelnia zapewnia wsparcie wielu osób i instytucji funkcjonujących na Kujawsko-Pomorskiej Szkole Wyższej, między innymi Dziekana, Prodziekana, opiekuna kierunku studiów i praktyk studenckich, Dyrektora ds. studenckich i organizacji kształcenia oraz pracowników – administracyjnych, badawczych i badawczo-dydaktycznych.

Studenci studiów pierwszego i drugiego stopnia mają możliwość zrzeszania się i rozwijania swoich zainteresowań naukowych w ramach działalności kół naukowych funkcjonujących w uczelni. Dzięki rozwiniętej współpracy z kadrą akademicką, studenci mogą – również w trakcie zajęć dydaktycznych – poznawać badania nauczycieli akademickich i ich wyniki. Studenci kierunku ekonomia mają możliwość publikowania swoich prac naukowych i prezentowania swoich dokonań na konferencjach i seminariach naukowych organizowanych w Uczelni oraz poza nią. KPSW w Bydgoszczy organizuje i zachęca studentów kierunku ekonomia do brania udziału w różnych projektach, konferencjach oraz sympozjach, jak na przykład organizowane wraz z Urzędem Statystycznym w Bydgoszczy oraz Polskim Towarzystwem Społecznym w Bydgoszczy coroczne wydarzenie pt. „Spotkanie ze statystyką”, podczas którego uczestnicy mogą poszerzyć swoją wiedzę z zakresu informacji o sytuacji społeczno-ekonomicznej kraju, zwiększyć i rozwinąć swoje kompetencje związane z wykorzystywaniem ogólnodostępnych zasobów informacyjnych i ich interpretacji. Innym wydarzeniem, w którym udział biorą studenci kierunku ekonomia są spotkania organizowane w ramach projektu „Nowoczesne Zarządzanie Biznesem”, którego uczestnikiem jest Kujawsko-Pomorska Szkoła Wyższa w Bydgoszczy. Spotkania obejmujące zakres projektu, pozwoliły studentom na wysłuchanie wykładów przedstawicieli Centrum Informacji Gospodarczej na temat rynku wymiany informacji gospodarczej w Polsce, aktualnych trendów w gospodarce, a także sektora bankowości. W ramach działań własnych Wydziału, organizowane są spotkania, prelekcje, konferencje i warsztaty, dzięki którym studenci mogą poznawać nowe kierunki badań i rozwoju oraz wzmacniać swoje kompetencje związane z programem kształcenia realizowanym na kierunku ekonomia. Następnym organizowanych wydarzeń są referaty oraz artykuły przygotowywane przez studentów, na przykład artykuł K. Oleksego pt. „Etyka w służbie cywilnej powstałego na bazie referatu wygłoszonego na IV Międzynarodowej Konferencji Interdyscyplinarnej z cyklu „Jeden świat-wiele kultur”. W ramach współpracy z Polskim Towarzystwem Ekonomicznym, studenci są zachęceni do udziału w różnych konkursach, które Towarzystwo organizuje. Studenci kierunku ekonomia podczas spotkania z zespołem oceniającym pozytywnie wypowiedzieli się wobec wsparcia studentów w zakresie przygotowania do prowadzenia badań naukowych i udziału w różnych aktywnościach badawczych. Studenci kierunku ekonomia, których prace dyplomowe zostały wyróżnione w uczelnianych konkursach, są zachęceni do publikacji swojej pracy w ramach współpracy z Wydawnictwem Kujawsko-Pomorskiej Szkoły Wyższej w Bydgoszczy. W Uczelni funkcjonuje Regulamin systemu grantów uczelnianych KPSW w Bydgoszczy wprowadzony Zarządzeniem nr 2 A/2013 Prezydenta Kujawsko-Pomorskiej Szkoły Wyższej w Bydgoszczy, z którego studenci kierunku ekonomia mogą korzystać.

Studenci kierunku ekonomia mogą otrzymywać pomoc materialną, według zasad określonych w Regulaminie przyznawania świadczeń pomocy materialnej wprowadzonym Zarządzeniem nr 36/2020 Rektora Kujawsko-Pomorskiej Szkoły Wyższej w Bydgoszczy z dnia 16 września 2020 roku.

Studenci mają możliwość ubiegania się o świadczenia pomocy materialnej w formie stypendium socjalnego, socjalnego dla osób z niepełnosprawnością oraz zapomogi. Organem orzekającym w sprawach stypendiów: socjalnych, specjalnych dla osób z niepełnosprawnością oraz zapomogi jest Uczelniana Komisja Stypendialna. W ramach indywidualizacji procesu kształcenia, na podstawie Regulaminu Studiów KPSW w Bydgoszczy uchwalonego przez Senat uchwałą nr 7/2020 z dnia 30 kwietnia 2020 roku, studenci mają możliwość ubiegania się o indywidualny program kształcenia (IPK) oraz indywidualną organizację studiów (IOS). Studenci podczas spotkania z zespołem oceniającym pozytywnie ocenili proces składania wniosków o stypendia oraz obsługę administracyjną. Wskazano, że cały etap związany z pozyskaniem stypendium przebiega bez zarzutu.

Studenci we współpracy z kadrą badawczo-dydaktyczną mają możliwość organizowania różnych inicjatyw o charakterze naukowym, poza zajęciami dydaktycznymi. W ramach tej aktywności, studenci mają możliwość bezpośredniego kontaktu z przedstawicielami środowiska kulturalnego, gospodarczego oraz społecznego. W Uczelni funkcjonuje samorząd studencki, który działa poprzez swoje organy – Przewodniczącego, Uczelnianą Radę Samorządu Studenckiego (organ uchwałodawczy) oraz Komisję Rewizyjną. Zasady funkcjonowania samorządu studenckiego określa Regulamin Samorządu Studenckiego Kujawsko-Pomorskiej Szkoły Wyższej w Bydgoszczy uchwalony 12 września 2019 roku. Głównym zadaniem samorządu studenckiego jest reprezentowanie studentów w kontakcie z władzami uczelni, pomaganie studentom w sprawach związanych z ich studiowaniem oraz organizowanie projektów kulturalnych. Samorząd studencki organizuje akcje charytatywne („Gwiazdka”, „Pomóż dzieciom przetrwać zimę”) oraz wydarzenia kulturalne, takie jak: Otrzęsiny Studenckie, JK Festiwal oraz Kulturalia.

Za pośrednictwem uczelnianego Biura Karier, studenci otrzymują oferty wolontariatu. Uczelnia w 2014 roku została współkoordynatorem Programu Bydgoskiego Wolontariatu, w ramach którego studenci pierwszego i drugiego stopnia kierunku ekonomia mogą zdobywać doświadczenie i kompetencje dzięki działalności wolontariackiej w różnych wydarzeniach, takich jak: Akademia Liderów, Kujawsko-Pomorski Kongres Młodzieży, Uniwersytet Dzieci Alfa, Uniwersytet Międzypokoleniowy Omega i wielu innych. Uczelniane Biuro Karier aktywnie wspiera studentów w wejściu na rynek pracy poprzez kilka głównych działań realizowanych w ramach zadań Biura – studenci kierunku ekonomia mogą pozyskać informacje o ofertach pracy, praktyk i wolontariatu, a także specjalistycznych warsztatach i szkoleniach za pomocą strony internetowej. Organizowane przez Biuro Karier wydarzenie „Strefa Kariery” pozwala studentom podnieść swoje kompetencje z zakresu umiejętności wspierających proces wejścia na rynek pracy. Studenci podczas spotkania z zespołem oceniającym pozytywnie ocenili pracę Biura Karier, wskazując, że jednostka ta zachęca do zróżnicowanych form aktywności związanych z rynkiem pracy oraz wolontariatem. Biuro Karier, w celu aktywizacji i wsparcia studentów na rynku pracy, organizuje „Tydzień Przedsiębiorczości”, w ramach którego studenci mają możliwość spotkania się z pracodawcami. Biuro Karier Kujawsko-Pomorskiej Szkoły Wyższej w Bydgoszczy jest laureatem III miejsca Ogólnopolskiego Rankingu „Kariery z Pracodawcą”. Uczelnia wspiera sportowców poprzez przyznawanie stypendium sportowego, a także wspiera miejskie drużyny – Astorię Bydgoszcz (koszykówka) oraz Zawiszę Bydgoszcz (piłka nożna). Zawodnicy tych klubów mogą bezpłatnie studiować na Kujawsko-Pomorskiej Szkole Wyższej w Bydgoszczy.

W Uczelni funkcjonuje Biuro ds. osób z niepełnosprawnościami, które odpowiada za łączenie i usprawnianie działań kierowanych do osób z niepełnosprawnościami oraz Rzecznik ds. Osób z Niepełnosprawnością, który dba o to, aby studia i ich organizacja były dostępne dla studentów z niepełnosprawnościami. Oprócz tego, Rzecznik zajmuje się rozpoznawaniem potrzeb i oczekiwań

studentów z niepełnosprawnościami, dbaniem o adekwatny dobór i prawidłowe wdrażanie indywidualnych rozwiązań wyrównujących szanse w studiowaniu. Studenci z niepełnosprawnością mogą uzyskać dodatkową pomoc wyrównującą szanse, między innymi w zakresie procesu kształcenia, takie jak indywidualne terminy i warunki zaliczeń (w tym również możliwość zmiany metody potwierdzania efektów uczenia się). W 2018 Uczelnia otrzymała po raz czwarty nagrodę w konkursie Lodołamacze organizowanym przez Polską Organizację Pracodawców Osób Niepełnosprawnych (I miejsce w konkursie ogólnopolskim). Uczelniana biblioteka umożliwia korzystanie z infrastruktury, która zwiększa dostępność zbiorów dla osób z niepełnosprawnościami. Studenci z trudnościami, którzy nie posiadają określonych efektów uczenia się po ukończeniu pierwszego stopnia studiów są kierowani na zajęcia wyrównawcze celem uzyskania niezbędnych efektów uczenia się niezbędnych do kontynuowania studiów na studiach drugiego stopnia.

W Uczelni funkcjonuje Centrum dla Studentów Zagranicznych, którego działalność polega na wspieraniu procesu adaptacji studentów zagranicznych (zarówno tych realizujących pełen tok kształcenia, jak i studentów kształcących się w Uczelni w ramach programu Erasmus+). Centrum, po dokonaniu diagnozy oferuje dodatkowe zajęcia i aktywności, między innymi warsztaty interkulturowe, kursy języka polskiego oraz zajęcia integracyjne z polskimi studentami. Studenci aktywni zawodowo mogą ubiegać się o zwolnienie z obowiązku odbywania praktyk w sytuacji, gdy zakład pracy umożliwia osiągnięcie założonych efektów uczenia się (wskazanych w programie studiów), co nie jest zgodne ze Stanowiskiem interpretacyjnym nr 4/2020 Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej z dnia 2 lipca 2020 r., które zakłada, że „osiąganie i weryfikacja efektów uczenia się przypisanych do zajęć w postaci praktyk zawodowych, o ile nie są uregulowane w sposób szczególny, powinny opierać się na udziale studenta w zajęciach ujętych w programie i planach studiów, zorganizowanych przez uczelnię oraz na weryfikacji jego wysiłku przez osobę prowadzącą zajęcia, w trakcie tych zajęć oraz po ich zakończeniu”. Studenci chcący zrezygnować ze studiów z różnych przyczyn (z powodu sytuacji losowych, problemów finansowych bądź zdrowotnych) są zapraszani na rozmowę z Dziekanem lub Opiekunem, gdzie proponowane są alternatywne rozwiązania, które pozwolą na kontynuowanie studiów. Studenci bardzo pozytywnie wypowiedzieli się wobec dyżurów Dziekana, Prodziekanów oraz Opiekuna studiów wskazując przede wszystkim na przystępność terminów, otwartość i kompleksowość w zakresie rozwiązywania problemów zgłaszanych w trakcie dyżurów.

Studenci kierunku ekonomia mogą od wtorku do piątku oraz w weekendy zjazdowe korzystać z usług Centrum Obsługi Studenta i Dydaktyki oraz trzy razy w tygodniu (w tym soboty) udać się na dyżury Dziekana i Prodziekana. Od poniedziałku do soboty, studenci mogą skorzystać z usług Kwestury, działu odpowiedzialnego za stypendia oraz Działu Współpracy z Zagranicą. W Uczelni działa stanowisko Rzecznika Akademickiego, który odpowiada za wspieranie studentów w kwestiach indywidualnych spraw i sporów, wskazuje oraz kontaktuje odpowiednie jednostki organizacyjne celem rozwiązania problemu oraz upowszechnia metody rozwiązywania różnych sporów. Samorząd studencki również wspiera studentów w rozpatrywaniu skarg i wniosków poprzez organizację stałych dyżurów wraz z możliwością indywidualnego umówienia. Na kierunku ekonomia działa również opiekun studentów – Dyrektor ds. Studenckich i Organizacji Kształcenia. W ramach sprawnego funkcjonowania procesu dydaktycznego, Uczelnia organizuje ankietyzację, która ma na celu bieżącą kontrolę. W przypadkach występowania cyklicznych ocen negatywnych, Rektor na wniosek Dziekana może rozwiązać umowę o pracę z pracownikiem Uczelni, co potwierdzili studenci w trakcie spotkania z zespołem oceniającym.

Uczelnia w ramach organizacji cyklicznych przedsięwzięć promujących dialog między kulturami, jak na przykład Kongres „Jeden świat – wiele kultur” oraz Międzynarodowe Otwarte Dni Nauki promuje

działania zapobiegające dyskryminacji i przemocy oraz kształtuje odpowiednie postawy otwartości na różnorodność religijną i kulturową. Studenci pierwszego roku studiów pierwszego i drugiego stopnia mają obowiązek zaliczenia przedmiotu „BHP”, dzięki czemu są przeszkoleni z podstaw bezpieczeństwa i higieny pracy. Uczelnia w ramach inauguracji roku akademickiego corocznie organizuje po uroczystości szkolenia dla studentów pierwszego roku szkolenia z praw i obowiązków studenta, które pozwala studentom poznać zapisy regulaminu studiów i innych aktów prawnych. W Uczelni funkcjonuje system wsparcia psychologicznego. Oprócz zapewnienia wspomnianych wcześniej instrumentów: spotkań związanych z występowaniem sytuacji utrudniających kontynuację studiów, indywidualnej organizacji studiów czy indywidualnego procesu kształcenia, Uczelnia zapewnia wsparcie psychologiczne i psychoterapeutyczne, za które odpowiada Pracownia Mentoringu Rozwojowego. Do zadań Pracowni należy opieka mentoringowa studentów (w tym studentów z niepełnosprawnościami), doskonalenie kompetencji społeczno-zawodowych, wsparcie pedagogiczne i psychologiczno-terapeutyczne w zakresie trudności życiowych. Pracownia w ramach wypełniania swoich zadań współpracuje z uczelnianym Biurem Karier oraz Kliniką Prawa. Ze względu na sytuację pandemiczną, Pracownia działa w trybie zdalnym, udzielając porad telefonicznie.

Uczelnia posiada własną platformę pełniącą funkcję wirtualnego dziekanatu – Internetowy System Obsługi Studenta (ISOS). Jedną z funkcjonalności systemu jest platforma e-learningowa. Studenci mają możliwość przeprowadzania konsultacji bezpośrednio, natomiast w związku z przeciwdziałaniem pandemii koronawirusa COVID-19, Uczelnia wprowadziła możliwość konsultacji na odległość przy wykorzystaniu stosownego oprogramowania. Studenci bardzo pozytywnie wypowiedzieli się na temat funkcjonowania konsultacji przy wykorzystaniu platformy ISOS, wskazując przede wszystkim na niezawodność oraz szybki czas odpowiedzi przez prowadzących zajęcia dydaktyczne. Władze KPSW w Bydgoszczy planowały na rok akademicki 2020/21 wdrożenie rozwiązań pozwalających na organizację zajęć dydaktycznych przy wykorzystaniu metod i technik kształcenia na odległość. W celu przeciwdziałania następstwom pandemii, zgodnie z wytycznymi Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego, Uczelnia wdrożyła te metody jeszcze w roku akademickim 2019/20. Zalecenia dotyczące organizacji zdalnego procesu kształcenia zostały wdrożone zgodnie z Zarządzeniem Rektora nr 35/2020 z dnia 11 września 2020 roku w sprawie organizacji kształcenia w Kujawsko-Pomorskiej Szkole Wyższej w Bydgoszczy. Uczelnia głównie rekomenduje korzystanie z platformy Google Meet oraz ISOS.

Studenci kierunku ekonomia są zachęceni do osiągania bardzo dobrych wyników w nauce oraz sukcesów naukowych i sportowych według zasad określonych w Regulaminie przyznawania świadczeń pomocy materialnej wprowadzonym Zarządzeniem nr 36/2020 Rektora Kujawsko-Pomorskiej Szkoły Wyższej w Bydgoszczy z dnia 16 września 2020 roku. Student ma możliwość ubiegać się o stypendium Rektora, stypendium Prezydenta KPSW (finansowany ze środków własnych) oraz stypendium ministra za wybitne osiągnięcia. Studenci osiągający sukcesy w sporcie mogą ubiegać się o stypendium sportowe KPSW. W ramach realizacji toku kształcenia na kierunku ekonomia, studenci są zachęceni przez nauczycieli akademickich do udziału w różnych konferencjach i sympozjach, jak również do tworzenia i publikowania swoich prac naukowych. Uczelnia zapewnia możliwości rozwoju badawczego studenta wykraczający poza założony program studiów. W opinii studentów, stypendia są odpowiednim wsparciem w procesie kształcenia i spełniają funkcję motywującą wobec osiągania bardzo dobrych wyników uczenia się.

Konsultacje dla studentów są ogłaszane za pomocą Internetowego Systemu Obsługi Studenta, do którego studenci kierunku ekonomia mają stały i bieżący dostęp. Studenci mogą się kontaktować z prowadzącymi zajęcia również za pomocą uczelnianej poczty elektronicznej, do której dostęp każdy

student uzyskuje po rozpoczęciu studiów. Obsługą administracyjną studentów zajmuje się Centrum Obsługi Studenta i Dydaktyki, do którego studenci mogą zgłaszać się w sprawach związanych z ich tokiem studiów. Godziny funkcjonowania Centrum są dostosowane do potrzeb studentów i osób pracujących, również w terminach zjazdów. Studenci podczas spotkania z zespołem oceniającym pozytywnie wypowiedzieli się na temat funkcjonowania Centrum Obsługi Studenta i Dydaktyki, wskazując przede wszystkim na profesjonalizm i poziom kompetencji pracowników Centrum oraz sprawne i szybkie informowanie w zakresie informowania o procesie realizacji toku studiów.

Funkcjonujący w Uczelni Samorząd Studencki Kujawsko-Pomorskiej Szkoły Wyższej w Bydgoszczy jest włączany w prace Wydziałowego Zespołu ds. Zapewniania i Doskonalenia Jakości Kształcenia oraz Rady Wydziału Prawa, Administracji i Ekonomii. Studenci stanowią co najmniej 20% składu uczelnianego i kierunkowego Zespołu ds. Zapewniania i Doskonalenia Jakości Kształcenia. Ponadto wcześniej studenci wchodziłi w skład Rady Wydziału Prawa, Administracji i Ekonomii, która zatwierdzała programy studiów. Przy tworzeniu i modyfikacji programu studiów na kierunku ekonomia udział biorą studenci zarówno z samorządu studenckiego jak i studenci kierunku niebędący członkami samorządu. Samorząd studencki co roku opiniuje program studiów na kierunku ekonomia, a same programy studiów są udoskonalane przez nauczyciel akademickich zgodnie z wnioskami pozyskanymi zarówno drogą formalną poprzez pracę w ciałach kolegialnych jak i drogą nieformalną poprzez przeprowadzane rozmowy. Studenci wskazali, że w ramach prowadzonych zajęć dydaktycznych, są zachęceni przez prowadzących zajęcia do zgłaszania swoich propozycji w zakresie zmian w programie studiów. Studenci w trakcie spotkania z zespołem organizacyjnym potwierdzili, że głos studentów w sprawach związanych z modyfikacją i tworzeniem programu studiów na kierunku ekonomia jest zawsze brany pod uwagę.

Uczelnia zapewnia samorządowi studenckiemu wsparcie materialne i pozamaterialne, co zostało podkreślone przez przedstawicieli samorządu w trakcie spotkania z zespołem oceniającym. Na Uczelni nie funkcjonują organizacje studenckie, w związku z brakiem zainteresowania studentów tego typu aktywnościami. W ramach działalności kół naukowych, studenci podkreślili, że Uczelnia wspiera ich funkcjonowanie nie tylko finansowo, lecz również poprzez zachęcanie studentów do różnych aktywności w zakresie zainteresowań kół naukowych.

Studenci kierunku ekonomia mają możliwość brania udziału w ankiecie, w ramach której mogą dokonać oceny pracy nauczycieli badawczo-dydaktycznych oraz kadry wspomagającej proces kształcenia. Ankieta przeprowadzana jest przy wykorzystaniu Internetowego Systemu Obsługi Studenta. Corocznie Uczelnia przeprowadza również ankietyzację, dzięki której studenci mogą wyrazić swoją opinię na temat funkcjonowania biblioteki oraz uczelnianej administracji. W przypadku, gdy ankieta wykaże nieprawidłowości wobec pracy nauczyciela akademickiego, Dziekan podejmuje działania polegające na wyjaśnieniu sytuacji. Wyniki ankiet są udostępniane w Internetowym Systemie Obsługi Studenta oraz prezentowane na zebraniach gremiów uczelnianych.

Oprócz ankiety oceniającej pracę nauczycieli badawczo-dydaktycznych oraz kadry wspomagającej proces kształcenia, studenci mają możliwość oceny infrastruktury uczelnianej oraz kadry administracyjnej Centrum Obsługi Studenta i Dydaktyki. Uczelnia publikuje wyniki ankiet za pomocą Internetowego Systemu Obsługi Studenta, dzięki czemu każdy student ma zapewnioną możliwość stałego podglądu wyników ankietyzacji. Uczelnia wykorzystuje wyniki prowadzonych przeglądów wsparcia studentów oraz dokonuje działań naprawczych związanych na przykład z problemami

z prowadzącymi zajęcia, przeprowadzając rozmowę z nauczycielem akademickim, a w przypadku braku poprawy sytuacji podejmuje decyzje o rozwiązaniu stosunku pracy.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 8 (kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione)

Kryterium spełnione

Uzasadnienie

Studenci kierunku ekonomia realizowanego na Kujawsko-Pomorskiej Szkole Wyższej mogą korzystać ze zróżnicowanych form wsparcia, które cechują się różnorodnością możliwości działań względem różnych grup interesariuszy. Studenci są traktowani indywidualnie i mogą liczyć na wsparcie wielu przedstawicieli uczelnianych jednostek, którzy służą pomocą w razie pojawienia się takiej potrzeby. Studenci są włączani w proces doskonalenia systemu wsparcia oraz są zachęceni i motywowani do osiągania sukcesów naukowych i lepszych wyników w nauce. Uczelnia monitoruje zadowolenie studentów, bada opinie na temat zajęć dydaktycznych, działalności administracji oraz infrastruktury, co pozwala na podejmowanie przez Uczelnię działań naprawczych na podstawie otrzymanych wyników, jak na przykład w przypadku zgłaszanych przez studentów problemów z prowadzącym zajęcia dydaktyczne – ostatecznie po próbie podjęcia działań naprawczych, uczelnia podjęła decyzję o rozwiązaniu stosunku pracy z pracownikiem. Uczelnia wspiera aktywności studentów nieokreślone w programie studiów jak również zapewnia instrumenty wsparcia studentów chcących rozwijać swoje zainteresowania badawcze.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Brak.

Zalecenia

Brak.

Kryterium 9. Publiczny dostęp do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 9

W Kujawsko-Pomorskiej Szkole Wyższej dostęp do informacji prowadzony jest kilkoma kanałami. Są to ogólnodostępna strona internetowa i Biuletyn Informacji Publicznej, dostępny po zalogowaniu Internetowy System Obsługi Studenta oraz Internetowy System Obsługi Pracownika. Informacje przekazywane są również za pomocą tablicy ogłoszeń znajdujących się na terenie Uczelni oraz za pomocą mediów społecznościowych.

Dokumenty związane z tokiem studiów realizowanych w Kujawsko-Pomorskiej Szkole Wyższej dostępne są zarówno poprzez główną stronę internetową jak i stronę biuletynu informacji publicznej. Informacje te są ogólnodostępne i na bieżąco aktualizowane. Układ prezentowanych treści jest spójny i czytelny, co pozwala na sprawną nawigację po poszczególnych podstronach. Biuletyn Informacji

Publicznej aktualizowany jest na bieżąco, a informacje w nim zawarte są łatwo dostępne. Podstrona „Informacje” w zakładce „Student” zawiera niezaktualizowane informacje. Z dniem przeprowadzania wizytacji na podanej stronie stwierdzono, że jako najbardziej aktualna, widnieje dodana 12 października 2018 roku informacja o pierwszych zjazdach studentów studiów niestacjonarnych w roku akademickim 2018/2019. Wszystkie pozostałe informacje prezentowane na stronie internetowej Uczelni są aktualizowane na bieżąco. Witryna Uczelni jest dostępna dla studentów zagranicznych w języku angielskim, ukraińskim oraz rosyjskim. W ramach funkcjonowania Internetowego Systemu Obsługi Studentów, w systemie umieszczone są informacje związane z funkcjonowaniem uczelni, bazy danych, plany zajęć, programy studiów, sylabusy, efekty uczenia się, plany studiów, terminy dyżurów i konsultacji nauczycieli akademickich, informacje związane z procesem dyplomowania i egzaminem dyplomowym, informacje dotyczące praktyk, terminarze zjazdów, wzory wniosków, ogłoszenia oraz wykaz przedmiotów wraz z uzyskanymi ocenami. System jest ogólnodostępny dla wszystkich studiujących na kierunku ekonomia. W Internetowym Systemie Obsługi Pracownika, pracownicy Uczelni uzyskują dostęp do wewnętrznych i zewnętrznych aktów prawnych Uczelni, podręcznik jakości kształcenia oraz ABC nauczyciela.

Na stronie internetowej uczelni zamieszczone są informacje związane z ofertą edukacyjną studiów, między innymi opisy oferowanych kierunków i zakresów studiów, zasady rekrutacji, opłat za studia, uchwały rekrutacyjne Senatu oraz regulamin studiów. Każdy użytkownik witryny Uczelni ma możliwość szybkiego dostępu do informacji związanych z innymi aktywnościami realizowanymi w Uczelni, między innymi informacje o kołach naukowych, konferencjach, sympozjach i wydarzeniach odbywających się i organizowanych przez Uczelnię. W świetle analizy dokonanej przez zespół oceniający, rekomendowane jest podjęcie działań doskonalących: zaktualizowanie informacji w zakładce Studenci > Informacje na głównej stronie internetowej.

Zapewnia ona dostęp do informacji Kandydatowi na studia tj. opisów oferowanych kierunków i zakresów studiów, zasad rekrutacji, opłat za studia, regulaminu studiów, uchwał rekrutacyjnych Senatu itp. Student ma dostęp do informacji o: regulaminie studiów, systemie stypendialnym, rzeczniku akademickim, rzeczniku ds. osób z niepełnosprawnością, wirtualnej bibliotece, kołach naukowych, Samorządzie Studenckim, Biurze Karier itp. Na stornie znajduje się także zakładka Aktualności, gdzie student, kandydat czy inna osoba zainteresowana może odnaleźć informacje o bieżącej działalności Uczelni/Wydziału (sukcesach studentów i wykładowców, konferencjach, spotkaniach, inicjatywach).

Informacje na stronie aktualizowane są na bieżąco. W przypadku gdy interesariusz nie może odnaleźć interesującej go informacji, może skontaktować się z jednostką bezpośrednio odpowiadającą za dany zakres. Uczelnia w ramach ankietyzacji absolwentów organizuje badanie oceniające zakres i przejrzystość informacji prezentowanych na stronie internetowej Uczelni w pięciostopniowej skali. Średnia ocen badania przeprowadzonego w 2018 roku wyniosła 4,4, a dominanta wynosiła 5. Dane pozyskane w ramach prowadzonych w trakcie roku akademickiego ankietyzacji są prezentowane w Internetowym Systemie Obsługi Studenta oraz Internetowym Systemie Obsługi Pracownika po uprzednim zalogowaniu do systemu. Uczelnia monitoruje aktualność, rzetelność i zrozumiałość informacji pojawiających się na stronie internetowej, a pozyskane wyniki wykorzystuje do doskonalenia dostępności i jakości informacji o studiach. Studenci pozytywnie oceniają przejrzystość i aktualność informacji przekazywanych za pomocą kanałów, które uczelnia wykorzystuje do kontaktu.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 9 (kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione)

Kryterium spełnione

Uzasadnienie

Kujawsko-Pomorska Szkoła Wyższa we właściwy sposób zapewnia publiczny dostęp do informacji o studiach oraz ich toku. Informacje przedstawione za pomocą różnych kanałów są dopasowane do grup interesariuszy – w szczególności pracowników, studentów i kandydatów na studia. Uczelnia bada opinie zadowolenia i dba o przejrzystość i aktualność dostępnych materiałów.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Brak.

Zalecenia

Brak.

Kryterium 10. Polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 10

Struktura Uczelnianego Systemu Zapewnienia i Doskonalenia Jakości Kształcenia została zmodyfikowana Uchwałą Senatu Nr 69/2019 KPSW z dnia 30 września 2019 roku. Obecnie nadzór merytoryczny nad kierunkiem ekonomia sprawuje Rada Programowa Kierunku (RPK). Kierunek pod względem organizacyjnym i administracyjnym prowadzony jest w ramach Instytutu Nauk Ekonomicznych na Wydziale Nauk Prawnych Społecznych i Humanistycznych. Osobami odpowiedzialnymi są Dziekan, Dyrektor Instytutu a także kierownicy katedr. Na poziomie całej Uczelni osobowo nadzór nad stosowaniem wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia sprawuje Prorektor ds. Kształcenia i Studentów, ale przede wszystkim Uczelniany Zespół ds. Zapewniania i Doskonalenia Jakości Kształcenia (UZZiDJK). W kontekście kierunku ekonomia należy podkreślić odpowiedzialność RPK, która ma za zadanie w szczególności opracowywać plany studiów i programy studiów, wdrażać na wydziale procedury opracowane przez UZZiDJK, analizować plany i programy studiów oraz przedmiotów pod kątem osiągania i weryfikacji efektów uczenia się, przedstawiać dziekanowi propozycje działań mających na celu podnoszenie jakości kształcenia na Wydziale, przedstawiać UZZiDJK i Dziekanowi coroczne raporty samooceny z działalności Systemu Zapewnienia i Doskonalenia Jakości Kształcenia na Wydziale. Szczególną rolę odgrywa także uczelniany Zakład Ewaluacji Jakości Kształcenia, który prowadzi szereg badań związanych z oceną jakości kształcenia, a także Rada Doradcza Pracodawców, Przedsiębiorców i Samorządowców zapewniająca udział interesariuszy zewnętrznych. Można potwierdzić, iż wyznaczone zostały osoby i zespoły osób sprawujących nadzór merytoryczny, organizacyjny i administracyjny nad ocenianym kierunkiem studiów. Ich kompetencje określone zostały w sposób przejrzysty, w szczególności zostały określone kompetencje i zakres odpowiedzialności w zakresie ewaluacji i doskonalenia jakości kształcenia.

Zmiany w programie studiów dokonywane są w sposób formalny z zachowaniem właściwych procedur. Procedury tworzenia, zatwierdzania, wdrażania i okresowego przeglądu programów studiów zostały określone w zarządzeniu Nr 37/2019 Rektora Kujawsko-Pomorskiej Szkoły Wyższej z dnia 30 grudnia 2019 roku. Zarządzenie jednoznacznie wskazuje odpowiedzialności różnych podmiotów w tym procesie. Zmiany w programie studiów obecnie inicjuje Rada Programowa Kierunku przede wszystkim na podstawie przeglądu programu studiów pod kątem osiągnięcia przez studentów założonych efektów uczenia się. Podejmowana jest decyzja, czy na cykl kształcenia rozpoczynający się od 1 października program studiów powinien ulec zmianom. W przypadku proponowania zmian RPK konsultuje zmiany z Dyrektorem Instytutu i kierownikami właściwych katedr. Odpowiednio do podjętej decyzji przygotowana jest dokumentacja na posiedzenie Uczelnianego Zespołu ds. Zapewniania i Doskonalenia Jakości Kształcenia. Po uzyskaniu pozytywnej opinii Dziekan wnosi do Rady Pracodawców, Przedsiębiorców i Samorządowców oraz do Samorządu Studenckiego o wyrażenie opinii w zakresie proponowanych zmian. W przypadku zmiany programu studiów Senat K-PSW uchwała program studiów.

Warunki rekrutacji na studia są w sposób formalny corocznie określone uchwałą Senatu KPSW w Bydgoszczy. W warunkach tych stwierdzono jednak pewne niedoskonałości formalne związane z brakiem jednoznacznych wymagań i procedur dotyczących uzupełniania różnic programowych przez kandydatów nie posiadających opanowanych efektów uczenia się niezbędnych do realizacji wszystkich zakładanych efektów uczenia się przewidzianych w programie kształcenia na studiach drugiego stopnia.

Można potwierdzić, iż przeprowadzana jest systematyczna ocena programu studiów. Podczas przeglądu programu kształcenia ocenie podlegają w szczególności: efekty uczenia się, treści programowe, sekwencja przedmiotów, formy osiągania efektów uczenia się, proces dyplomowania oraz praktyki zawodowe. Wyniki nauczania i stopień osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, wyniki monitoringu losów zawodowych absolwentów. Szczególnie ważnym źródłem oceny i doskonalenia programu uczenia się jest ocena zajęć dydaktycznych przez studentów przeprowadzana za pomocą ankiety elektronicznej umieszczonej w systemie informatycznym Uczelni ISOP-ISOS. Ocena przeprowadzona jest w każdym roku akademickim. Wyniki indywidualne ankiety są udostępniane nauczycielom akademickim w systemie informatycznym Uczelni ISOP. Ponadto dodatkowym źródłem weryfikacji efektów uczenia się w zakresie kompetencji społecznych są wyniki ankietyzacji studentów z ewaluacji efektów uczenia się w zakresie kompetencji społecznych. Studenci mają również możliwość oceny (w formie ankiety) pracy kadry wspomagającej proces kształcenia w formie ankiety, a od 2018/2019 roku absolwenci w formie ankiety oceniają jakość kształcenia w KPSW (w tym jakość kadry administracyjnej, program studiów, jakość prowadzonych zajęć, zakres i przejrzystość informacji zamieszczanych na stronie Uczelni). W Uczelni prowadzone są hospitacje i monitorowanie przeprowadzania zajęć. Uczelnia deklaruje, iż celem hospitacji zajęć dydaktycznych jest nadzór merytoryczny realizacji przez nauczycieli akademickich i inne osoby prowadzące zajęcia dydaktyczne obowiązków dydaktycznych, w celu doskonalenia oferty w kontekście jakości kształcenia i organizacji pracy. Wyniki hospitacji są wykorzystywane w trakcie okresowej oceny

nauczycieli akademickich i oceny procesu kształcenia. Uczelnia w raporcie samooceny deklaruje, iż w ramach monitoringu programów kształcenia analizowana jest także jakość kadry badawczo-dydaktycznej. Proces monitorowania w tym zakresie jest wspomagany ankietą ewaluacji aktywności zawodowej pracownika badawczo-dydaktycznego, dydaktycznego. Rada Programowa Kierunku systematycznie ocenia program studiów dysponując wynikami wskazanych analizy a także innych badań opracowywanych przez Zakład Ewaluacji Jakości Kształcenia, w tym badań losów absolwentów. Uwzględniane są także kluczowe wskaźniki ilościowe postępów oraz niepowodzeń studentów w uczeniu się i osiąganiu efektów uczenia się, prace etapowe, dyplomowe oraz egzaminy dyplomowe. Analiza udostępnionych protokołów z posiedzeń RPK wskazała jednak, iż nie były prowadzone pogłębione analizy materiałów, którymi dysponowała Rada Programowa oraz nie prowadzono pogłębionych dyskusji w szczególności nie zidentyfikowano nieprawidłowości i w niewystarczającym zakresie formułowano wnioski i rekomendacje. O słabościach pracy Rady Programowej Kierunku świadczy fakt braku przedstawienia raportu samooceny z działalności na Wydziale (został przedstawiony raport zespołu uczelnianego).

W ocenie programu studiów Uczelnia współpracuje z otoczeniem społeczno-gospodarczym w ramach Rady Pracodawców Przedsiębiorców i Samorządowców oraz w innych formach. Pracodawcy brali udział w opiniowaniu efektów uczenia się oraz programu studiów. W drodze konsultacji (spotkania, korespondencja e-mailowa, rozmowy) wyrażają swoje opinie oraz oczekiwania co do programów studiów.

Część wniosków z oceny programu studiów była prawidłowo wykorzystywana do doskonalenia procesu kształcenia. W szczególności oceny zajęć dydaktycznych przez studentów są wykorzystywane w trakcie okresowej oceny nauczycieli akademickich. Takie wykorzystanie ankietyzacji potwierdziło spotkanie zespołu oceniającego z wykładowcami, gdzie wskazano na konkretne przykłady. Ponadto wyniki ankiet studenckich uwzględniane są przy doskonaleniu obsługi i opieki nad studentami. Natomiast zidentyfikowane we wcześniejszych częściach raportu niedoskonałości programu kształcenia, które nie zostały zidentyfikowane i nie podjęto działań mających im przeciwdziałać wskazują na słabości w zakresie wykorzystywania systemu zapewnienia jakości do doskonalenia tego programu. Należy tu przywołać w szczególności:

- niedoskonałości w strukturze sylabusów (brak sylabusów dla wszystkich proponowanych na zewnątrz zakresów studiów, braki w literaturze);
- bardzo małe różnice występujące między efektami uczenia się oraz treściami programowymi w części proponowanej oferty zajęć pozwalającej w założeniu studentom na elastyczne kształtowanie ścieżki kształcenia;
- stwierdzone błędy w opisie obowiązujących metod weryfikacji częściowej efektów uczenia się widoczne na poziomie sylabusów;
- braki w przedstawionej przez Uczelnię dokumentacji efektów uczenia się;
- słabości prac dyplomowych;
- uchybienia w zakresie obsady zajęć.

Powyższe zidentyfikowane niedoskonałości świadczą o ograniczonej skuteczności wyprowadzania wniosków z systematycznej oceny programu kształcenia i ich wykorzystania do ustawicznego doskonalenia tego programu.

Ostatnia zewnętrzna ocena jakości kształcenia na kierunku ekonomia była przeprowadzona przez Polską Komisję Akredytacyjną w roku 2013. PKA nie wskazała zaleceń o charakterze naprawczym, a jedynie sugestie o charakterze doskonalącym. Uczelnia rozpatrzyła te sugestie i dokonała odpowiednich zmian. Między innymi strategia rozwoju Wydziału do 2020 została zatwierdzona przez Radę Wydziału. Zostały uwzględnione wagi dotyczące wzoru suplementu. Wyjaśniono, dlaczego oceny z egzaminu magisterskiego były wysokie (wynikało to z faktu, że do egzaminu przystąpili studenci najlepsi, a ci słabsi odłożyli w czasie pisanie pracy magisterskiej i nie zostali ujęci w statystykach. Egzamin magisterski był przeprowadzany wtedy po raz pierwszy). Wprowadzono do planu studiów stacjonarnych zajęcia z wychowania fizycznego. Wprowadzono do wewnętrznego systemu jakości kształcenia konieczność zasięgania opinii osób „stanowiących minimum kadrowe” (obecnie opinii Dyrektorów Instytutów, Katedr, Zespołu ds. Zapewniania i Doskonalenia Jakości Kształcenia, Senatu). Na portalu Uczelni umieszczono plany studiów wraz z opisem zakładanych efektów kształcenia oraz sylabusy.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 10 (kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione)

Kryterium spełnione częściowo

Uzasadnienie

Struktura Uczelnianego Systemu Zapewnienia i Doskonalenia Jakości Kształcenia została właściwie zdefiniowana. Zmiany w programie studiów dokonywane są w sposób formalny z zachowaniem właściwych procedur. Można potwierdzić, iż przeprowadzana jest systematyczna ocena programu studiów. W ocenie programu studiów Uczelnia współpracuje z otoczeniem społeczno-gospodarczym. Wskazać można jednak na następujące niedoskonałości systemu zapewnienia jakości kształcenia:

1. Uchybienia w zakresie funkcjonowania Rady programowej Kierunku. Analiza udostępnionych protokołów z posiedzeń RPK wykazała, iż nie były prowadzone pogłębione analizy materiałów, którymi dysponowała Rada Programowa oraz nie prowadzono pogłębionych dyskusji w szczególności nie zidentyfikowano nieprawidłowości i w niewystarczającym zakresie formułowano wnioski i rekomendacje. O słabościach pracy Rady Programowej Kierunku świadczy fakt braku przedstawienia raportu samooceny z działalności na Wydziale (został przedstawiony raport zespołu uczelnianego).
2. Zidentyfikowane w niniejszym raporcie niedoskonałości świadczą o ograniczonej skuteczności działań projakościowych. Należy tu wskazać w szczególności na niedoskonałości w treściach sylabusów, braki w zakresie dokumentacji weryfikacji efektów uczenia się, słabości prac dyplomowych czy uchybienia w obsadzie zajęć.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Brak.

Zalecenia

1. Zaleca się udoskonalenie funkcjonowania Rady Programowej Kierunku zapewniając bardziej pogłębioną dyskusję, identyfikowanie słabości programu kształcenia i wyprowadzanie wniosków w zakresie jego doskonalenia.
2. Zaleca się wprowadzenia przez Uczelnię skutecznych działań projakościowych, które zapobiegą powstawaniu zdiagnozowanych nieprawidłowości w przyszłości.

4. Ocena dostosowania się uczelni do zaleceń o charakterze naprawczym sformułowanych w uzasadnieniu uchwały Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (w porządku wg poszczególnych zaleceń)

Ostatnia ocena jakości kształcenia na kierunku ekonomia była przeprowadzona przez Polską Komisję Akredytacyjną w dniach 2-3 listopada 2013 roku. Była to druga wizytacja tego kierunku studiów dla studiów pierwszego stopnia i pierwsza dla studiów drugiego stopnia. Wszystkie oceniane kryteria zostały ocenione na „w pełni”.

Zalecenie

W uchwale PKA dotyczącej ostatniej oceny jakości kształcenia nie sformułowano zaleceń. Zatem nie można ocenić działań zapobiegawczych podjętych przez uczelnię w celu usunięcia błędów i niezgodności oraz oceny ich skuteczności.